

# VZARNA

LETO XIX / ŠTEVILKA 10, OKTOBER 1997 / POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 2380 SLOVENIJSKI GRADEC / CENA 180 TOLARJEV



**GOZDNO  
GOSPODARSTVO  
SLOVENJ GRADEC**

GOZD IN VODA  
STARO NI BILO VEDNO SLABO  
PREDELAVA SADJA  
LJUDJE IN DOGODKI  
MLIN...





PAVLINA AREH

## STARO NI BILO VEDNO SLABO IN ZATO SPREMEMBE NISO VEDNO V PRID GOZDU

V vsem političnem dogajanju v Sloveniji je zopet aktualno gospodarjenje z gozdovi, zato dajemo delavci v razmislek nekaj dejstev o dosedanjem delu Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec je od leta 1963 gospodarilo z gozdovi zasebnega in družbenega sektorja v gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec po načelih zagotavljanja trajnosti gozdov. Površina gozdov v lasti zasebnega sektorja je bila 33.423 ha, družbenega sektorja 24.360 ha. V teh gozdovih smo zgradili oz. rekonstruirali in vzdrževali ca 2.000 km cest.

Skrbeli smo za razvoj hribovskih kmetij, saj so s cestnimi povezavami odprte vse kmetije koroške regije, bili smo organizatorji in delni investitorji izgradnje telefonskega omrežja v vse večje zaselke, financirali smo izdelavo projektov tipičnih kmečkih koroških gospodarskih in stanovanjskih stavb ter v ta namen deponirali sredstva za pridobitev ugodnih kreditov.

Materialno in strokovno smo vspodbujali razvoj kmečkega turizma, skrbeli smo za ustrezno in ugodno nabavo gozdarske mehanizacije - traktorjev, snežnih plugov, motornih žag - , organizirali smo izobraževanje kmečkih žena in gozdnih posestnikov za delo v gozdu. Dela, ki so jih lahko opravili sami kmetje v svojih gozdovih in na cestah, smo plačevali po sklenjenih pogodbah, glede na potrebe po denarju pa smo kmetom dajali tudi predplačila - avanse za bodočo oddajo lesa.

Oblikovali smo rizični sklad kmetov, iz katerega so lahko dobili kmetje pomoč ob elementarnih nesrečah.

Gozdno gospodarstvo je dajalo zaposlitve od 700 do 1100 delavcem in to samo delavcem iz območja, nikoli nismo zaposlovali sezonskih delavcev, saj so Korošci po tradiciji gozdarji, lesni delavci in železarji.

Delavci v Gozdnem gospodarstvu smo bili idealisti, saj smo prej poskrbeli za vlaganja v gozd kot pa za lastni osebni dohodek in je zato stanje gozdov danes veliko boljše, kot pa je bilo, ko smo ga prejeli.

Zaposleni v Gozdnem gospodarstvu smo na prehojeno pot ponosni, zato nas čudijo nekatere ocene našega dosedanjega dela in ne razumemo teženj po novih, številnih ustanovah, ki bi vsaka po svoje nevsklajeno vplivala na gozd.



### Začetke projektiranja in izgradnje gozdnih cest in drugih objektov, vezanih na dejavnost gozdarstva, nam predstavlja Tone VAUKAN, dipl.ing. gozdarstva.

Na Gozdno gospodarstvo je prišel leta 1962 in začel delati kot sektorski vodja in projektant na Gradnjah. Kasneje je bil vseskozi v projektivnem biroju, ki je bil organiziran kot sektor v okviru skupnih služb. Od leta 1991 je bil vodja projektivnega biroja, konec leta 1995 pa se je upokojil. Povedal nam je:

"Uvajanje sodobnih metod gospodarjenja z gozdovi in racionalno izkoriščanje lesne surovine je odvisno predvsem od gostote gozdnogospodarske mreže. Dediščina, ki jo je gozdno gospodarstvo sprejelo, je bila zelo skopa. Razen gozdne železnice po Mislinjskem jarku v območju ni bilo ustrezne gozdne komunikacije. Osnovno transportno omrežje so predstavljale zemeljske poti - kolovozi, usposobljene samo za prevlako in prevoz s kmečkimi vozovi. Njihovo slabo stanje in nenačrtna razporeditev je silila v načrtovanje in izgradnjo sodobnih gozdnih cest.

Skromni začetki segajo v petdeseta leta. Povezani so s pomanjkanjem strokovnega kadra, finančnih sredstev in razdvojenostjo načrtovanja v družbenem in zasebnem sektorju.

Prelomna je druga polovica petdesetih let, ko prevzame načrtovanje in gradnjo gozdnih cest strokovno usposobljen kader iz našega območja.

Gozdno gospodarstvo ustanovi lastni gradbeni obrat in znotraj njega projektivni biro. Načrtovanje gozdnih prometnic postaja vse bolj sistematično in ekonomsko premišljeno in naravnano na kompleksno odpiranje podeželja in v povezavi obeh sektorjev lastništva.

Prvi projektanti, obogateni z izkušnjami s prvimi kilometri sprojektiranih in zgrajenih cest, so nesebično prenašali lastne izkušnje in znanje na mlajšo generacijo, ki je v začetku šestdesetih let postopoma prevzemala njihovo delo.

Leta 1962 sprejeta pobuda, da projektivni biro začne z izdelavo idejnega projekta in generalnega načrta gozdnega cestnega omrežja z optimalno gostoto 28 m cest/ha, se je kmalu pokazala kot smela, vendar ekonomsko in strokovno utemeljena poteza, ki je omogočila, da je biro naslednjih petindvajset let lahko sledil izrednemu tempu gradnje cest z izdelavo dovolj kvalitetne projektne dokumentacije, ki je upoštevala novo tehnologijo spravila lesa v strmih terenih in novo tehnologijo gradnje cest v težkih terenskih razmerah. Zaradi vse večjih vlaganj v gradnjo cest, v posodobitev skladiščnih naprav

poslovnih objektov, v žičničarsko in drugo transportno opremo ter v komunalno infrastrukturo, je projektivni biro širil svojo dejavnost tudi na ta področja in s tem prerasel okvir serviserja gradbenega obrata. Zato se je leta 1966 reorganiziral v samostojni sektor v okviru skupnih služb Gozdnega gospodarstva.

V letih pospešene gradnje gozdnih prometnic je projektiva terensko in pisarniško obdelala tudi do 100 km cest na leto in sodelovala pri reševanju nalog kot so:

- pridobitev upravne dokumentacije za izdelane projekte,
- izdelava investicijskih programov,
- izdelava letnih investicijskih planov,
- izdelava srednjeročnih in dolgoročnih planov,



# UPRAVA GOZDNEGA GOSPODARSTVA SLOVENJ GRADEC PROJEKTIVNI BIRO

IDA ROBNIK

- ocene škod po neurjih,
- izdelava statističnih poročil,
- itd.

Po letih uspešnega dela znotraj gozdarstva se je projektivni biro začel vedno bolj uveljavljati "zunaj" gozdarstva pri načrtovanju: rekonstrukcij lokalnih cest, kanalizacijskih sistemov v manjših zaselkih in naseljih, šolskih športnih igrišč in parkirišč.

S pridobljenim zaupanjem drugih investitorjev, zlasti občin, je projektivnemu biroju uspelo preživeti težko obdobje po reorganizaciji gozdarstva, ko je investicijska dejavnost znotraj podjetja popolnoma zamrla in mu daje perspektivo tudi naprej, če bo s primerno kadrovske zasledbe biroja in sodobno opremo lahko sledil zahtevam tržišča in zakonodaje.

Skoraj dva tisoč kilometrov zgrajenih gozdnih cest in nekaj manj gozdnih vlak je samo zunanji videz štiridesetletnega dela ljudi, ki jim je družba zaupala gospodarjenje s prostorom s ciljem, da ga čim bolj ohranijo v svoji prvobitnosti, obenem pa ga obogatijo za tiste, ki v njem pridelujejo svoj vsakdanji kruh in tiste, ki se vanj dnevno zatekajo zaradi obnavljanja svojih fizičnih in psihičnih sposobnosti."



**Tone VAUKAN** še pravi: "Delo ni bilo lahko. Prostor je organizem, podvržen strogim naravnim zakonitostim, ki jih še nihče do potankosti ne pozna. Skromno znanje, ki so ga prinesli iz šolskih klopi, je bila samo osnova, ki jo je bilo nujno potrebno dopolnjevati z izsledki v strokovni literaturi in praktično preverjati po vsakem posegu v prostor. Vsak korak je bila šola in vsak poseg preizkus znanja."

V obdobju, ko smo največ vlagali v izgradnjo gozdnih cest, je bilo v

projektivi zaposlenih med 12 in 14 delavcev, v letu 1979 celo 17. Nove razmere v gozdarstvu, ki jih je prinesel nov sistem in nova država ter sprejem Zakona o gozdovih, so bistveno vplivale na delo na področju izgradnje in vzdrževanja gozdnih cest.

Danes je novih gradenj izredno malo, projektiva v Gozdnem gospodarstvu pa s tremi zaposlenimi dela predvsem na rekonstrukcijah gozdnih prometnic in projekte za razne objekte drugih naročnikov.

## O tem in o metodah dela pa



## Aleksander CELAN gradbeni inženir, ki vodi projektivni biro Gozdnega gospodarstva od sredine leta 1995 dalje.

"Projektiva GG Slovenj Gradec je organizirana ter deluje v okviru uprave podjetja. Trenutni sedež te enote je v upravni stavbi na Vorančevem trgu 1, dva prostora pa koristimo tudi na PE Gradnje, Celjska cesta 7.

Projektivo oz. njen ostanek sem prevzel z nastopom službe na GG Slovenj Gradec, 3. maja 1995. V tedanji ekipi smo sodelovali bivši vodja g. Tone Vaukan, g. Mirko Izak in g. Ivan Hartman. S koncem leta 1995 je Tone odšel v pokoj. Takrat smo vse načrte še risali ročno, kar pa je zaradi tega, ker nismo imeli več risarskega kadra, postajalo nevzdržno. Zato smo se konec leta 1995 z vodstvom podjetja dogovorili, da nabavimo računalniško opremo in tako velik del grafičnih obdelav projektov prenesemo na novo orodje.

Kupili smo soliden računalnik s procesorjem pentium 100 MHz podjetja KOPA Slovenj Gradec ter program PLATEIA 3.0 podjetja CGS Ljubljana, ki je baziral na svetovno poznanem programu ACAD 13 podjetja Microsoft.

Pričeli smo z mukotrpnim uvajanjem in učenjem na novem orodju s tem, da smo se morali učiti kar na konkretnih delovnih nalogah, to je projektih rekonstrukcij gozdnih cest.

Prvi uspešno izdelan projekt na tem računalniku je bila rekonstrukcija ceste v Suhi dol.

Sledili so projekti: rekonstrukcija ceste Bistriški jarek - Sv. Jernej v dolžini 9 km, cesta v Toplo v dolžini 4 km, cesta Muta - Sv. Primož v dolžini 4, 5 km ter mnogo manjših odsekov, gozdnih vlak in parkirišč.

Poleg tega smo izvajali projektno tehnično dokumentacijo za sanacijo zemeljskih plazov v Jenini pod Pirševim domom, sanacijo snežnega plazov v Topli ter mnogo manjših projektov opornih zidov ter mostov.

Pred nekaj tedni smo program nadgradili z novejšo verzijo PLATEIA 4.0, ki dela na najnovejši verziji programa ACAD 14.00. Ta nam daje še večje možnosti pri izvedbi projektov, saj nam omogoča tudi vnos skeniranih topografskih in katasterskih kart v računalnik in obdelavo le-teh. Delo smo si v skupini morali razdeliti po različnih področjih obdelave projekta. Zakoličbo na terenu izvedemo skupaj, pripravo podatkov, popisov ter predračune prevzema Mirko, rutinsko obdelavo na računalniku v glavnem opravi Vanč, projektni del ter odločitve o izvedbi projekta prevzamam sam.

Kot skupina delujemo homogeno, ločuje nas trenutno le prostorska razdelitev, kar pa bi radi še letos rešili. Muči nas tudi stara geodetska oprema, ki nam trenutno ne dopušča direktnega prenosa terenskih podatkov na računalnik, kar nove metode in oprema omogoča.

Kljub vsem tem težavam ima projektiva dela dovolj. Sedaj se odpravljamo na teren na zaključna dela in pridobivanje terenskih podatkov, da bomo lahko le-te obdelovali v zimskih mesecih ter pripravili projekte za investitorje do spomladi, ko se prične nov investicijski cikelus."

**Mirko IZAK, dipl. ing. gozdarstva je na projektivi zadnjih pet let, prej pa je delal v sektorju AOP, nekaj**

## let tudi kot vodja sektorja.

Tu si je nabral dosti izkušenj in zanja na raznih seminarjih o projektivnih delih, letos pa je opravil še strokovni izpit za projektanta. O svojem delu pravi: "Za delo v projektivi sem se odločil, ker sem tu videl perspektivo. V AOP nas je bilo po združitvi z Lesno preveč. Kot gozdar poznam teren, dodatno znanje za izdelavo projektov na nizkih gradnjah pa sem si pridobil s študijem strokovne literature in s konzultacijami s sodelavci.

V projektivnem biroju imamo danes zelo veliko dela, tako lahko vnovčimo naše znanje, kar predstavlja dodaten vir zaslužka za podjetje. Ne delamo z dragimi osnovnimi sredstvi, v svoje delo vlagamo le znanje."



## Ivan HARTMAN je bil od leta 1976 programer v AOP sektorju, zadnji dve leti pa dela

v projektivnem biroju. To delo mu zelo ustreza, še posebej terenski del. Ima izreden občutek za meritve in ogromno kondicije, ki si jo je z leti pridobil pri planinarjenju. Po terenski obdelavi podatke najprej uredi in pripravi izračune kolega Mirko, Ivan pa jih vnese v računalnik in po vstavljenih programih izriše risbe. Za en projekt (ca 5 km ceste) izriše 2 do 3 slike, 4 do 5 slik za vzdolžni profil in 10 do 12 slik za prečni profil. To so sestavni deli vsakega projekta.

Kljub temu, da je vsa delovna leta delal z računalniki, si je moral pridobiti dodatna znanja za delo v projektivi. Dvodnevni seminar je bil premalo, zato se je sam izobraževal in iskal rešitve ter se usposobil za delo risanja projektov na računalniku.

V tretjem nadaljevanju predstavljamo  
**ANALIZO SPLOŠNO KORISTNIH FUNKCIJ**

Zaraščanju smo po posameznih ureditvenih enotah (odd/ods) dodali še pomen splošno koristnih funkcij.

Glede na različno stopnjo zaraščanja smo predvideli različne ukrepe. S preseki smo prišli do površin, kjer je relativni pomen ostalih negozdarskih dejavnosti v prostoru zelo velik.

Preseki so področja, kjer se na isti površini pojavlja več splošno koristnih funkcij in različnih rab prostora.

Gre za dve vrsti pojavljanja:

1. evidentirane funkcije so si v medsebojnem konfliktu (pospeševanje ene dejavnosti negativno vpliva na delovanje druge)

2. funkcije medsebojno pospešujejo delovanje druga druge.

**5. 1. Splošno koristne funkcije**

Funkcije se pojavljajo na celi površini. Njihov seštevek pomeni 1658 ha povečane površine. To pomeni, da se na dejanski površini grebena na posameznih področjih pojavljata dve ali več funkcij.

Socialne funkcije zavzemajo največji delež. Turistična, rekreacijska, estetska in področje rezervata predstavljajo polovico vseh funkcij. Med ekološkimi ima največji delež hidrološka, sledita pa ji varovalna in biotopska.

**5.2. Delež posameznih funkcij**

Na 51 ha ali 8% celotne površine se ne pojavlja nobena funkcija. Predeli, kjer je evidentirana ena

funkcijo razdelili na več stopenj pomembnosti in sicer:

S 1. stopnjo smo označili smučišča, ki zavzemajo 46.80 ha negozdnih površin in 9.86 ha gozdnih površin, ki se pojavljajo med smučišči in ob njih. Ker gre za namensko rabo prostora v smučarske namene, je to prevladujoč vpliv in turizem tu izrazito diktira rabo prostora.

Z 2. stopnjo smo označili predel grebena, kjer poteka planinska pot čez Pohorje. Zaradi pomembnih razglednih točk, prepletanja gozdnih in negozdnih površin ima velik estetski pomen. Zajema ves predel grebena med Lovrenškimi jezери in Kremžarjevim vrhom.

Ta del nima neposredno spremenjene rabe. Je v zaraščanju in hkrati je močno degradiran. Ker ni določenega porabnika tega prostora, ampak imamo tu svoje interese gozdarji, naravovarstveniki, turistični delavci in kmetijci, predstavlja konflikt prostora, še toliko bolj, ker se v zadnjem času pojavljajo še druge oblike, kot je vožnja z motornimi kolesi (motokros), izkopavanje zdravnih zeli, gobarjenje... ki dodatno degradirajo in onesnažujejo prostor.

S 3. stopnjo so označene poti med Volovico in Brešarjevo planino ter negozdne površine pod Kremžarjevim vrhom, Sv. Barbaro v GE Slovenj Gradec in Ertarjevem travniku v GE Radlje. Ker so že nekoliko odmaknjene od grebena, tudi niso množično obiskane in interesa za različne rabe prostora ni veliko. Še največkrat prihaja do posameznih posegov za gradnjo vikendov.

Zavzemajo 95 ha površine in imajo velik pomen

področja, kjer zaradi gospodarjenja za eno funkcijo prihaja do negativnih vplivov na ostale.

**A: REZERVAT, HIDROLOŠKA FUNKCIJA, SPECIFIČNE GOZDNE ZDRUŽBE, TURIZEM, SMUČANJE, PAŠA, LOVRENŠKA JEZERA**

Prvi velik konflikt predstavljajo rezervat, hidrološka vloga gozda, ohranitev planj za rastiščni prostor ruševca, turistična vloga kulturne krajine, potencialni prostor za pašo živine na grebenu.

Lovrenška jezera so eden naših največjih rezervatov, pomemben tudi zato, ker so vanj vključene pohorske planje in resave. Na območju teh specifičnih biotopov lahko proučujemo potek zaraščanja in hkrati so kot živ pomnik nekdanjih posegov v gozdni prostor. V rezervatih upoštevamo najvišjo stopnjo varovanja, ker pomeni, da so površine, ki so izločene kot rezervat, prepučene v polni meri naravnemu razvoju. V rezervatu Lovrenška jezera je 36% negozdnih površin, največ 34 ha površine, je v 1. fazi zaraščanja in v 2. fazi zaraščanja. Čez območje rezervata, ob robu samih jezerc, je speljana tudi planinska transverzala.

Področje sovпада s širšim vodozbornim področjem, za kar je na severni strani za radeljsko in na južni strani za mislinjsko področje, opredeljeno vso področje med Volovico in Črnim vrhom. Gre za sistem površinskega odtoka padavinskih voda na nepropustni matični podlagi, ki napaja vodne sisteme reke Mislinje, Vuhreščice, Velke. Hkrati pa, predvsem na radeljskem koncu, predstavlja izredno pomemben potencialni vir oskrbe s pitno vodo za večja naselja kot so Vuzeznica, Vuhred, Ribnica na Pohorju in Mislinja. Zajema planje in gozdne površine pod grebenom.

Pri negozdnih površinah gre v 93% za 1., 2., 3. fazo zaraščanja in pri gozdnih pa v 70% za 3. in 4. fazo zaraščanja.

Barje in rušje predstavljata 22,56 ha površine in smo ju kot specifični združbi že pri opredeljevanju faz zaraščanja opredelili kot posebni fazi. Sta primer specifičnosti in prvobitnosti pohorske krajine. Danes je ta specifičen prostor obremenjen z obiskom turistov, meje gibanja pa niso določene.

Hkrati pa so na celotnem območju rezervata Lovrenška jezera še druge dejavnosti: planinstvo, izletništvo, smučanje, nabiranje sadežev in zelišč, lov. Vse te dejavnosti vnašajo v ta prostor številne motnje, prostor dodatno obremenjujejo in zahtevajo dodatno opremo tega prostora. Posegi za pospeševanje teh dejavnosti so v nasprotju z režimom gospodarjenja v rezervatu.

Planinska pot v tem območju poteka v glavnem po 1., 2., in 3. fazi zaraščanja. Ker so zajeti tudi najvišji vrhovi Pohorja (Črni vrh, Jezerski vrh) in zaradi odpiranja na Koroško, Karavanke in del Šaleške doline, imajo te površine veliko turistično in estetsko vrednost.

Hkrati pa so te faze zaraščanja pomemben življenjski habitat divjega petelina in ruševca, ki med brusničevjem in borovničevjem najdeta glavino

**Na grebenu Pohorja so pomembno prisotne naslednje funkcije:**

vrsta funkcije	stopnja	negozd	gozd
varovalna	I	82,77 ha	64,44 ha
varovalna	II	105,23 ha	17,49 ha
hidrološka	II	238,42 ha	102,20 ha
dedišč. varst. (rezervati)	I	52,40 ha	87,27 ha
estetske in turist. rekr.	II	279,39 ha	178,80 ha
biotopska: podr. ruševc.	II	170,63 ha	84,35 ha
ohranitev kult. krajine	III	77,48 ha	60,61 ha
tur. rekr. (smučišča)	I	46,80 ha	9,86 ha

funkcija, predstavljajo 7% površine grebena. Na 85% ali na večini grebena se pojavljata dve ali več funkcij. Zanje je značilno predvsem to, da sta si vsaj dve v nasprotju. Največkrat je to na eni strani turizem, na drugi pa varovalna in hidrološka vloga zaraščajočih se površin. Pomembno je omeniti področje rezervata, kjer je prepletanje funkcij še posebej veliko in prehranjevalno vlogo zaraščajočih površin za divjad.

**5.3. Prepletanje funkcij**

Pri analizi drugih rab prostora smo poskušali upoštevati stopnjo pomembnosti posamezne funkcije.

**5.4. Stopnja poudarjenosti**

Kjer se turistična dejavnost v prostoru najmočneje pojavlja, smo turistično, rekreacijsko in estetsko

pri ohranjanju kulturne krajine in ustvarjanju prehranskih pogojev za divjad.

**5.5. Konflikti in značilnosti posameznih predelov**

Področja, kjer se jasno nakazuje velika prepletenost dejavnosti na isti površini in kjer hkrati potekajo intenzivni procesi zaraščanja, smo ovrednotili kot površine, kjer je potrebno ukrepati. Ukrepe smo razdelili po posameznih področjih in fazah zaraščanja ter jim določili tudi časovno dinamiko izvajanja del.

**5.5.1. Nasprotja in značilnosti posameznih predelov**

Ker se v 80 % ali na 600 ha pojavlja vsaj ena funkcija, ki smo jo opredelili s 1. ali 2. stopnjo pomembnosti, smo v analizi poiskali konfliktna

svoje hrane. Vrzlast gozd in smrekova gošča, ki faze obkrožata, predstavljata pogoje za nastanek številnih mravljišč, ki so pomemben člen v razvoju mladičev teh ogroženih kur.

#### **B: SOCIALNE IN EKOLOŠKE FUNKCIJE**

predstavlja področje med Ribniško kočo in Pungartom, kjer se na isti površini pojavljajo: turizem, paša, ohranitev planj in širjenje smučišč na eni strani ter varovalna, hidrološka in biotopska funkcija na drugi strani..

Med Črnim vrhom in Grmovškovi domom je prepletanje funkcij veliko, vendar nobena, razen trajno varovalne, ki zajema gozdno površino, nima prevladujočega vpliva. Zaradi nenačrtne izrabe in nepredpisanih omejitev pa je prostor pozimi in poleti močno obremenjen. Gre za nekontrolirano nabiranje zdravilnih zelišč in redkih rastlinskih vrst (arnika, encijan), divje vožnje z avtomobili in motornimi kolesi, divjo pašo. Prostor je tudi obremenjen z odpadki, ki jih obiskovalci puščajo za seboj in imisijami, ki prihajajo iz termoelektrarne Šoštanj.

Primer Črnega vrha nazorno kaže na nenačrtno in neusklajeno rabo prostora. Črni vrh, kot najvišji vrh Pohorja, je že zaraščen s skupinami odraslih smrek (3. faza) in je večini pohorskih

sprehajalcev skrit očem, saj ga najbolj prehodna planinska pot zaobide, kažipoti pa so v dokaj klavrnem stanju. Da malo obiskovalcev najde najvišji vrh Pohorja pove podatek, da se je v planinsko knjigo v letu 1994 do sredine julija vpisalo le 800 ljudi. Povprečni obisk ob koncu tedna je okrog 100 ljudi poleti in 20 pozimi. Na Črnem vrhu se popotnik iz SV dela Slovenije, na planinski poti čez Pohorje, prvič sreča s panoramskim pogledom na Koroško, zato je področje zelo pomembna vedutna točka. Na območju vrha je evidentirano tudi rastišče ruševca in pod vrhom se začne trajno varovalen gozd in širši varstveni pas za zajetje Mrzli studeneč.

Gibanje na področju, kjer so poudarjene trajno varovalna, hidrološka in biotopska funkcija, je omejeno, ni pa postavljenih opozorilnih tabel. Gre za nenačrtno in neomejeno rabo prostora.

#### **C: SMUČIŠČA, TURIZEM IN VAROVALNA, BIOTOPSKA FUNKCIJA**

Posebno področje druge rabe prostora predstavlja kompleks smučišč in počitniških domov med Pungartom in Partizanko. Smučarske proge zavzemajo 56 ha površine in spadajo pod poseben režim gospodarjenja. Sovpadajo v območje traj-

no varovalnih gozdov na radeljskem delu in v področje rastišč ruševca. Že samo vzdrževanje prog je dovolj velik poseg, ki predvsem pozimi predstavlja motnjo za divjad. Smučišča, kot večje odprte površine, hkrati spreminjajo mikroklimo sosednjih sestojev, še posebej, ker gozdni rob ni posebej oblikovan.

Hkrati pa zaradi rednega vzdrževanja ne predstavljajo bojazni zaradi zaraščanja. Poseben problem je njihovo nadaljnje širjenje, hkrati s tem pa tudi širjenje počitniških domov in druge turistične infrastrukture, saj gre za posege v labilen gorski prostor.

#### **D: OSTALA PODROČJA ZARAŠČANJA**

Med Partizanko in Kremžarjevim vrhom ni poudarjenega vpliva posameznih funkcij. Varovalna, biotopska in turistično rekreativna funkcija so opredeljene kot funkcije II. stopnje. Na tem območju je pomembno vzdrževati vse negozdne površine, dodatni posegi v že zaraščen prostor pa niso smiselni, razen kot vzdrževanje prehodnosti planinske poti in razglednih točk (Kaštivsko sedlo, Mačkov križ, Kremžarjev vrh, Brneško sedlo). V 1. fazi zaraščanja je 30.56 ha - 43% površin, v 2. fazi pa 23.77 ha - 33% *Se nadaljuje!*

## ALI ENOTA KMETIJSKO GOZDARSKE ZBORNICE NA KOROŠKEM ?

IDA ROBNIK

### **Ponovno je v razpravi predlog za ustanovitev kmetijsko gozdarske zbornice, ki za Koroško ne predvideva območne enote.**

Zato je 23. septembra svet koroške regije organiziral izredno sejo o tem in na razgovor povabil državnega sekretarja za kmetijstvo g. Ervina KUHARJA ter predstavnike kmetijskih in gozdarskih organizacij Koroške.

V uvodu je gospod Kuhar opredelil zgodovinsko vlogo zborničnega sistema, cilje zbornice, ki so: zastopanje in varovanje interesov kmetijstva, gozdarstva in ribištva, svetovanje posameznikom

*Prve zbornice v Evropi zasledimo v Franciji leta 1761. Ustanavljali so jih z namenom, da bi bolj razvili podeželje in kmetijstvo. Tudi druge države so razmišljale o institucijah, ki bi pomagale k napredku podeželja.*

*V Sloveniji je bil sprejet prvi zakon o zbornicah 1937 leta. Na osnovi zakona je bila ustanovljena tudi zbornica, ki je uspešno delala do vojne.*

in pravnim osebam, ki opravljajo to dejavnost ter pospeševanje razvoja teh dejavnosti. Nadalje je govoril o nalogah zbornice. Predlagani organiziranosti zbornice je bil namenjen večji del razprave. Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije bi imela svoje območne enote po regijah tam, kjer so bili sedaj kmetijski zavodi, manjši organizacijski deli pa bi bile še upravne enote po določenih krajih. Predlog predvideva obvezno in prostovoljno članstvo; obvezno za vse tiste, ki so lastniki kmetijskih zemljišč in gozdnih površin.

G. Kuhar je predstavil še organe zbornice in financiranje. Strokovno delo v zbornici bi opravljalo določeno število (predvidoma 100) delavcev iz Zavoda za gozdove Slovenije in vsi kmetijski zavodi in centri iz Slovenije.

V razpravi so tako predstavniki gozdarskih in kmetijskih organizacij kot predstavniki občin zah-

tevali, da se predlog Zakona o kmetijsko gozdarskih zbornicah dopolni in vključi tudi območna enota za Koroško.

To so utemeljili s tem, da ima območje desetih koroških občin nekoliko drugačne naravne pogoje, kot jih imajo v drugih regijah; pokrajina je najbolj gozdnata v Sloveniji in tukaj večina kmetov dobi glavni dohodek ravno iz gozda. G. Hubert DOLINSEK je pri tem poudaril, da je gozd nedeljiv organizem in se sprašuje, zakaj poleg organizacij, ki sedaj dobro skrbijo za gozd, še ena nova. Kmetijska svetovalna služba pa je že sedaj razbita na dva zavoda: na ptujski in celjski. Iz prakse pa je znano, da so službe, ki so oddaljene od porabnikov njihovih storitev, manj učinkovite. Vodja območnega Zavoda za gozdove Milan TRETJAK pa je podvomil v strokovnost pri odločit-

vi za ustanovitev zbornice, saj se predlagatelj zakona ni konzultiral z odgovornimi na Zavodu za gozdove Slovenije, niti jih ni povabil k sodelovanju predloga. Tak pristop kaže na čisto politično odločitev. Poudaril je še, da je sedaj Zavod za gozdove dobro organiziran in dobro deluje in na lokalnem področju lahko učinkovito zastopa interese lastnikov gozdov.

Na predlog Zakona o kmetijsko gozdarskih zbornicah je bilo še nekaj drugih vprašanj in pripomb: članstvo, višina prispevkov ipd.

Na koncu razprave so se prisotni dogovorili, da bodo bodoči člani pripravili enotna stališča do strokovnih odločitev in podprli politično odločitev, da dobi Koroška svojo enoto kmetijsko gozdarske zbornice.

Seja sveta koroške regije o kmetijsko gozdarskih zbornicah

Foto: Ida Robnik



# GOZD IN VODA

KAREL ZAGORC

## V Welsu v Avstriji je bilo 12. in 13. junija 1997 posvetovanje z naslovom GOZD & VODA.

Glavni sklopi posvetovanja so bili: Kdo zagotavlja vodo? Kdo uporablja vodo? Čemu služi voda? Na posvetovanju so posredovali 10 referatov univerzitetni profesorji, predstavniki vlade, civilni inženirji za področje gozdarstva in gozdarji - praktiki. Okrog 130 udeležencev je pozdravil minister mag. Molterer. Iz Zavoda za gozdove Slovenije sva se posvetovanja udeležila Mojmir Predan iz Kranja in Karl Zagorc.

V prispevku bom predstavil nekatere stvari, ki so jih obravnavali na posvetovanju, ki so za nas zanimive zaradi same problematike in zaradi primerjave našega koncepta sonaravnega gospodarjenja z gozdovi glede na oskrbo z vodo. Predvsem bom obravnaval pitno vodo, manj pa vodo kot povzročitelja raznih kod. Predstavil bom tudi nekatere rešitve iz naših predpisov.

### Pomen in lastništvo vod

Izvor življenja je voda, kroženje vode določa našo klimo, voda je osnova za življenje rastlin in živali. Človek lahko živi brez trdne hrane okrog 30 dni (naši gladovniki so se izkazali presenetljivo odporne!), brez tekočine pa le okrog tri dni. Tada voda ni le pogoj za golo preživetje, od dobre oskrbe z vodo je odvisen uspešen razvoj kmetijstva, trgovine, predelovalne industrije in s tem gospodarski in socialni položaj neke države. Avstrija (in Slovenija op. avt.) ima nadpovprečno bogate rezerve talnice, številne studence, reke in jezera, ki ji ob modrem gospodarjenju s to naravno dobrino zagotavljajo svetlo bodočnost. Vendar, kdor razmišlja, da je prebivalcem Avstrije (in Slovenije op. avt.) vsaj v pogledu oskrbe z vodo zagotovljena brezskrbna bodočnost, se moti. Lahkomiselno in neodgovorno ravnanje z okoljem in talnico v preteklosti in danes, naglo zmanjšuje navidez neomejene rezerve vode zgolj zaradi dobička in neodgovornosti. Potrebni so ogromni napor in veliki stroški pri saniranju škod v okolju in izboljšanju vode.

Po zakonu o vodah pripada voda vsem Avstrijcem. Enako je lastništvo vode opredeljeno v Sloveniji v Zakonu o vodah. Drugi člen tega zakona se glasi: "(2) Naravni vodotoki, naravna jezera, naravni izviri, obalno morje, javni vodnjaki in vodna zemljišča, so dobrine v splošni rabi in družbena lastnina. Ta določba ne

nanaša na vodna zemljišča presihajočih jezer. (3) Preskrba s pitno vodo ima prednost pred uporabo in izkoriščanjem vode za druge namene". Naj navedem še 3. člen tega zakona, ki opredeljuje ravnanje pri rabi in izkoriščanju vod ter pri izvrševanju drugih posegov, ki vplivajo na vodo:

»ohranjajo in urejajo vodni režim tako, da se čim bolj zavaruje človekovo okolje in omogoča uspešen družbeni napredek;

• preprečujejo škodljivo delovanje voda in erozije s smotno rabo voda in gospodarjenjem na vodnih, priobalnih in eroziji podvrženih zemljiščih, z graditvijo in vzdrževanjem vodnogospodarskih objektov in naprav ter z drugimi ukrepi;

• varujejo vodne količine z načrtnim povečevanjem gozdnih in zelenih površin, s primerno obdelavo zemljišč, smotno prostorsko ureditvijo ter z drugimi ukrepi, s katerimi se zboljšuje razporeditev voda v času in prostoru;

• zagotavljajo boljše kakovost vode z organizirano gradnjo zadrževalnikov, s povečanjem pretokov v vodotokih, s spreminjanjem tehnoloških postopkov v proizvodnji, z gradnjo čistilnih naprav za tehnološke vode in z drugimi ukrepi, ki preprečujejo onesnaženje vode.«

### Svet

Približno 3/4 zemeljske krogle je pokrito z vodo, od tega je le 3% sladke vode, ki je uporabna za ljudi. Problem je v prostorski razdelitvi vode in kvaliteti. Po prognozah bo do leta 2025 40% svetovnega prebivalstva trpelo pomanjkanje vode. Zaradi vode so že bile vojne in še bodo.

### Razgled po EU

Države Evropske skupnosti se oskrbujejo s talnico 51%, to ogrožajo nitrati in atrazin (mineralna gnojila in zaščitna sredstva proti škodljivcem), 49% pa iz studencev. Evropska skupnost je sprejela številne smernice, ki jih morajo članice upoštevati in jim prilagoditi svoje zakonodaje (o kvaliteti površinske vode za pitje, kopanje, ribištvo, o odvajanju nevarnih snovi v vode, o zaščiti vod pred nitrati, odvajanju komunalnih vod ...), ki imajo namen ohraniti kvaliteto vodo v tleh.

V Evropski skupnosti so si zadali nalogo, da bodo za razumno ceno zagotovili potrebno količino vode za prebivalstvo, industrijo in kmetijstvo. Ker je Evropska skupnost predvsem gospodarsko združenje, kjer prev-

ladujejo gospodarski interesi, ki jih usmerjajo močni lobiji, je socialni vidik zapostavljen. Zato mora biti dolgoročno zagotovljena za vse prebivalce socialno znosna cena za vodo. Poudarjeno je bilo, da morajo za oskrbo z vodo skrbeti javna podjetja, ki v nasprotju s privatnimi niso oziroma ne smejo biti profitno orientirana.

### Pitna voda

V naši predstavi je dobra pitna voda naravna (studenčnica), brez barve, vonja, čista, hladna, okusna. Fizično - kemično to izrazimo, da je temperatura 6 - 10 oC, vrednost pH je okrog 7 in ima elektrolitsko prevodnost ca. 250 - 400 uS/cm, ki je posledica prisotnosti kalcijevih in magnezijevih ionov. Vsebnost železa, mangana, anionov, nitrata, fosfata in sulfata mora biti čim manjša. Ogljikova kislina naj bi bila v ravnotežju s kalcijem in magnezijem. Čim več naj bi bilo v njej raztopljene kisika. Voda ne sme vsebovati težkih kovin, ogljikovodikov in snovi za zatiranje škodljivcev. Organske substance, h katerim prištevamo mikroorganizme, so sprejemljive le v majhnem obsegu. Suspezij, ki so vzrok motnosti vode, molijo, saj mora biti voda čista. Te karakteristike in mejne vrednosti so opisane v knjigi življenjskih potrebščin.

### Ali lahko takšno kvaliteto vode dosežemo in ohranimo?

Naravni izviri studenčnice, še zlasti iz zaščitnih območij apneniških alp, večinoma imajo ustrezno kvaliteto.

Območje stekanja, vodni tokovi in studenci potrebujejo skrbno vzdrževanje, ki zagotavlja vsaj ohranitev obstoječega stanja vode. K temu veliko doprinese porastlost območja stekanja z gozdom.

Talnico lahko zaščitimo le deloma. Velikopovršinsko kmetijstvo je velik onesnaževalec, ki uporablja različne snovi. Le gozdarstvo, še posebej če gospodarji z gozdovi po sonaravnih načelih, lahko izboljša kvaliteto vode in higijeno.

Če traja pot vode od vnosa klic do odvzema mesta 60 dni, klice zaradi neugodnih življenjskih razmer odmrejo v aquiferju.

Takšna pot, ki traja 60 dni, je napr. v naplavinah južno od Dunaja ca 5 km in borov gozd, ki poračča te površine, veliko pripomore k boljši kvaliteti vode.

Kratek povzetek o meritvah kvalitete vode, ki so bile opravljene na območju Suhega dola in Umeka (kjer se Slovenj Gradec oskrbuje z vodo) in na Pohorju: izvir v Suhem dolu, ki se napaja iz apnenčastih površin v katerih so velike pore, ki daje 80 - 100 l vode/sek, se je ob deževju hitro onesnažil, voda je postala kalna in biološko oporečna. Zaradi poškodbe jame za gnojevko na kmetiji nad zajetjem je bila voda dl-

je časa neuporabna in vzrok za iskanje drugih virov oskrbe. Iz vrtn ob Suhodolnici, ki so jih zavrtali v dolomit, ki je drobno porozen, priteka voda odlične kvalitete, biološko neoporečna in čista tudi po večjih deževjih. V pohorskih vodah, ki se pretakajo blizu površja na silikatnih kameninah, ki so večinoma nepropustne, je premalo kalcija in magnezija. So tudi občutljive za biološko onesnaženje.

Talnica, s katero se mnogokje oskrbujejo, je ogrožena zaradi številnih divjih odlagalšč in uporabe mineralnih gnojil (nitrati) in škropiv proti škodljivcem (še zlasti je nevarno škropivo, ki ga uporabljajo za škropljenje koruze).

### Gozd in voda

Gozd ima pri oskrbi z vodo predvsem dve nalogi: regulira odtok vode in jo čisti.

Voda, ki služi za pitje, za pogon hidroelektrarn, za namakanje in druge namene, mora biti stalno na razpolago v zadostnih količinah. Visoke vode ob intenzivnih deževjih in nalivih povzročajo velike škode in v skrajnih primerih celo ogrožajo življenje ljudi. Gozd ima pri tem zelo pomembno vlogo, saj vodo zadržuje in odtokanje upočasni.

Za kvaliteto vode so posebnega pomena tla, ki vodo očistijo mehansko in kemično. Tla delujejo kot rezervar hranilnih in filter škodljivih snovi.

### Namesto zaključka

#### Dunajski vodovod

Dunajski vodovod, podjetje staro 120 let, oskrbuje z vodo približno 2 milijona prebivalcev glavnega mesta Avstrije, torej toliko ljudi, kot nas je Slovencev. Za ta namen ima gozdna uprava mesta Dunaj v povirjih in na območju Dunaja površino 42.000 ha, od tega je 28.000 ha gozdov in 14.000 ha drugih površin (travniki, pašniki, vode, skale). Dnevna poraba ali produkcija vode je 400.000 m<sup>3</sup>.

#### NAJPOMEMBNEJŠI CILJ VSEH UKREPOV JE OHRANITI IN ZAGOTOVITI OPTIMALNO KVALITETO PITNE VODE.

Da bi to dosegli, je potrebno zagotoviti optimalno stanje tal.

#### Temeljni principi gospodarjenja v teh gozdovih:

- sonaravno gospodarjenje,
- trajnost,
- prepevov golosekov,
- naravno pomlajevanje,
- umetna obnova le izjemoma,
- malopovršinski posegi,
- skrbno pridobivanje,
- prepevov uporabe kemičnih pripravkov,
- naravovarstvo (puščanje starih dreves in podrtje v gozdu, naravni rezervati, pospeševanje redkih drevesnih vrst, nega biotopov, usmerjanje obiskovalcev),
- dolgoročno načrtovanje.

# ODNOSI Z JAVNOSTMI, POMEMBNI ZA KAKOVOSTNO DELO Z GOZDOVI

STONE MODIC

**Mogoče se bo bralcem Vi-harnika zdel naslov malce čuden in nenavaden, morda tudi neverjeten. Poskušal bom v kratkem sestavku, ki je povzetek referata dveh dipl. inž. gozdarstva - Tone-ta Lesnika in Katarine Groznik - na gozdarskih študijskih dnevih v Postojni januarja letos, pokazati, da so odnosi z javnostmi zelo pomembni za kakovostno delo z gozdovi.**

Izraz "odnosi z javnostmi" se uveljavlja pri nas v zadnjem času in pomeni komuniciranje z različnimi interesnimi skupinami ter je ustrežnejši od izraza "stiki z javnostjo".

Odnosi z javnostmi so vsi zavestni, načrtovani in dolgoročni ukrepi za izgradnjo in pospeševanje medsebojnega razumevanja organizacije in javnosti.

Cilj odnosov z javnostmi je pridobiti ali ohraniti zaupanje, sprejemanje in podporo za lastno delovanje. Številni interesi javnosti do gozda sprožajo nasprotja in odnosi z javnostmi so eden izmed ukrepov za njihovo reševanje.

Anko (1985) ugotavlja, da gozdarji še nismo vprašali naše javnosti, kaj vse poleg lesa še pričakujemo od gozda. Isti avtor tudi trdi, da bomo morali za uspešno gospodarjenje z gozdom vedeti o človeku skoraj toliko, kot vemo o gozdu.

V uspešnih podjetjih, predvsem storitvenih, pa tudi v proizvodnih, na razvitem zahodu v današnjem času oblikujejo in uporabljajo **izjavo o poslanstvu**, ki jo sprejmejo vsi zaposleni. Taka izjava ne vsebuje le ciljev in nalog, ampak tudi **vrednote**. Z vrednotami, ki so vedno povezane z etičnimi načeli, se te organizacije usmerjajo k ljudem - strankam, kupcem, poslovnim partnerjem. Glavna usmeritev je v kakovosti izdelkov, storitev in odnosov do ljudi.

Gozdarstvo Slovenije danes sestavljajo številne organizacije: izvajalska podjetja, inštitut, izobraževalni ustanovi, gozdarska društva, združenje gozdarstva, vladne ustanove, javna gozdarska služba. Naloge posameznih organizacij opredeljuje Zakon o gozdovih in drugi zakoni, Pro-

gram razvoja gozdov v Sloveniji ter notranji predpisi. Gozdarstvo v celoti in vsaka organizacija ima določeno poslanstvo v družbi. Imamo opredeljeno vlogo gozdov, cilje in tehnike ravnanja z njimi, nimamo pa opredeljenega globalnega poslanstva gozdarstva kot dejavnosti, ki bi vsebovala tako naloge in cilje kot tudi vrednote z načeli etike in kakovosti.

Načela so usmeritve, ki jih moramo upoštevati pri kakovostnem delu. Temeljna načela za ravnanje z gozdom so v gozdarstvu poznana. To so načelo trajnosti, načelo sonaravnosti in načelo večnamenskosti. Vendar: **če hočemo kakovostno delati z gozdom, moramo najprej kakovostno delati z ljudmi.**

Temeljna načela za delo z ljudmi so etična načela, kot so pravičnost, poštenost spoštovanje, odgovornost. Za praktično delo z ljudmi moramo imeti razna pravila in metode, ki se lahko obnesejo le, če temeljijo na načelih etike. Nobena metoda dela dolgoročno ne prinese dobrih rezultatov, če ne sloni na temeljnih načelih. Metode odnosov z javnostmi ne uspevajo, če ne slonijo na etičnih načelih. Tudi delo z gozdom ne more biti uspešno, če ne sloni na temeljnih načelih ravnanja z gozdom. Etapni cilji nimajo orientacije, če ne slonijo na dolgoročnih ciljih.

## Strukture javnosti

Javnost ni monolitna, temveč je strukturirana. Pri delu javne gozdarske službe delimo javnost na:

- šolsko mladino
- organizirano javnost
- široko javnost
- notranjo javnost
- lastnike gozdov

Vsaka skupina zahteva poseben pristop, cilje in načine dela. Delo z javnostmi delimo na:

- obveščanje
  - osveščanje
  - izobraževanje
- Osveščanje in izobraževanje javnosti se včasih prepletata. S **šolsko mladino** se gozdarstvo v Sloveniji že tradicionalno ukvarja. Pri tem delu gre za osveščanje in izobraževanje. Za ta nemi so bile osnovane tudi številne učne poti.

**Organizirano javnost** predstavljajo različne organizacije, s katerimi sodelujemo pri svojem delu za doseg ciljev. Pri sodelovanju z organizirano javnostjo moramo posebno poudariti poslovno komuniciranje. To so pravila pisnega in ustnega komuniciranja med organizacijami, nekakšen poslovni bonton organizacij. Organizacije, s katerimi želimo sodelovati v Zavodu za gozdove, so organizacije s področja gozdarstva, kmetijstva, državne uprave in lokalne samouprave, razne nevladne organizacije in gibanja na ekološkem področju, znanstveno raziskovalne organizacije idr.

**Široka javnost** zajema vse prebivalstvo. Sporočila široki javnosti so možna s pomočjo sredstev javnega obveščanja. Tudi široko javnost želimo obveščati o dogajanjih v gozdovih, o delu naše organizacije in javnost tudi vzgajati in osveščati o pomenu gozdov in v odnosu do gozdov. Sporočila za javnost morajo biti strokovno neoporečna, resnična in brez manipuliranja.

**Lastnike gozdov** ločimo od ostale javnosti zaradi lastninskih pravic, ki jih imajo do gozda. Raziskave (Medved 1991) kažejo, da so lastniki premalo usposobljeni za varno delo pri sečnji in spravi lesa. Za delo na področju nege in varstva gozdov sicer nimamo raziskav, vendar upravičeno domnevamo, da je usposobljenost za to delo še manjša kot za sečnjo. Na podlagi teh ugotovitev in domnev stoji pred javno gozdarsko službo zahtevna in obsežna naloga - **usposabljanje lastnikov gozdov za delo v gozdovih.**

Poleg sistematičnega usposabljanja in izobraževanja z oblikami izobraževanja odraslih, lahko največ izobraževalnega dela opravimo s svetovanjem pri vsakdanjih stikih z lastniki gozdov. Pri tem je treba še posebno upoštevati sporazumevanje. **Obvladovanje večine** sporazumevanja postaja nujno za uspešno delo z lastniki gozdov. Pri tem je zelo pomembno aktivno poslušanje in vživljanje v tistega, ki nam nekaj sporoča.

**Notranja javnost** ima tudi velik pomen. Odnosi z javnostmi

se namreč pričnejo doma. Dobro obveščeni in zadovoljni sodelavci so najboljši izhodišče za učinkovite odnose z zunanjimi javnostmi. Nekateri avtorji uvrščajo delo za dobre odnose med sodelavci k najpomembnejšim instrumentom odnosov z javnostmi.

V primeru gozdarstva lahko govorimo o notranji javnosti znotraj posameznih ustanov in tudi v gozdarstvu kot celoti. Za boljšo obveščeno in medsebojne odnose v gozdarstvu bo treba še veliko narediti!

## Usposabljanje za nove naloge

Delo v javni gozdarski službi in v gozdarstvu kot celoti prinaša nove naloge, dobiva novo vsebino. Nujno je spoznanje, da je delo z ljudmi sestavni del dela vsakega zaposlenega v javni gozdarski službi. To zahteva nova znanja in veščine, ki jih danes formalno izobraževanje še ne daje. V neformalnem izobraževanju odraslih danes že lahko zasledimo izobraževanje za demokratične odnose v družbi, za boljše komuniciranje v medsebojnih odnosih, na delovnih mestih, za učinkovito vodenje, za uspešno in učinkovito nastopanje v javnosti. Vse to pri našem delu vedno bolj potrebujemo. Zato je neizogibno dodatno izobraževanje in usposabljanje na delovnem mestu, kar je pogoj za uspešno in kakovostno delo.

## Sklepne ugotovitve

- Odnosi z javnostmi so za kakovost v gozdarstvu vse pomembnejši.
- Številni interesi javnosti do gozda sprožajo nasprotja in odnosi z javnostmi so eden izmed ukrepov za njihovo reševanje.
- Odnosi z javnostmi so več kot komuniciranje z mediji
- Kakovostne odnose z javnostmi morajo usmerjati poslanstvo organizacije in temeljna etična načela.
- Med številnimi javnostmi je prav gotovo ena najpomembnejših notranja javnost, pa naj gre za posamezne ustanove v gozdarstvu ali gozdarstvo v celoti, saj gre za izhodišče dela z zunanjimi javnostmi.
- Odnosi z javnostmi morajo postati načrtno delo in ne le odzivanje na zunanje dogodke in kritike.

# KOROŠKI GOZDARJI NA BAVARSKEM

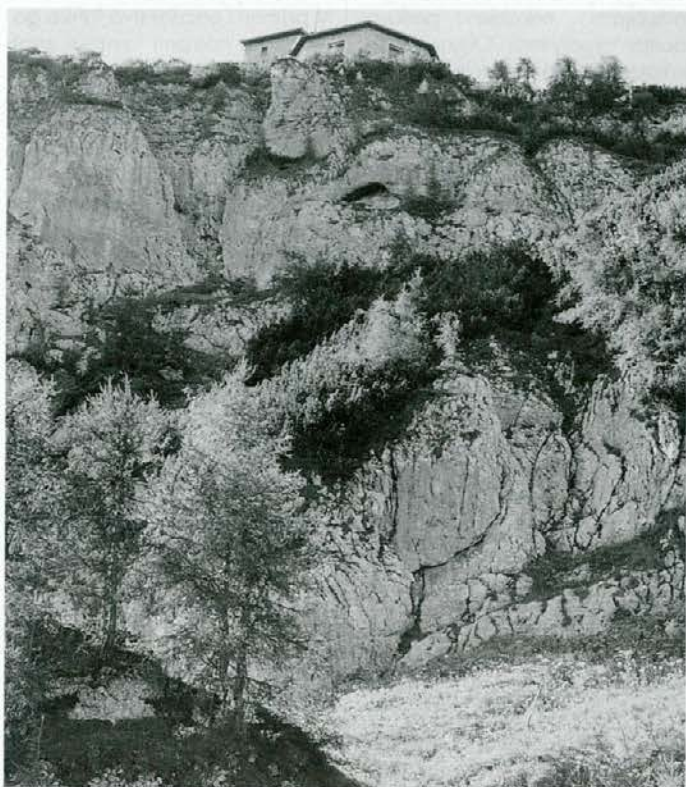
GORAZD MLINŠEK

**Pravijo, da je zarukan tisti, ki ne pozna tudi krajev in običajev izven svojega dvorišča.**

Danes je vse bolj pomembna tudi splošna razgledanost, ne pa samo strogo strokovno znanje. Zato smo

ti z erozijskimi pojavi na teh strmih pobočjih, čeprav marsikje prihajajo melišča in plazišča tudi v dno alpskih dolin.

Tudi v goratih predelih dežele Solnograške (dežela Salzburgska) so zime dolge, zato so Avstrijci uredili mnogo



Orlovo gnezdo

se podali gozdarji iz Mežiške doline na organiziran izlet na Bavarsko. Dvodnevni izlet so nam organizirali v turistični agenciji Koratur.

Na mejnem prehodu Holmec smo stopili v Evropo. Pot nas je tokrat vodila po megleni avstrijski Koroški - deželi 900 jezer - proti deželi Salzburgski. Proti Salzburgu smo potovali hitreje kot stari Rimljani, ki so imeli po dolini Drave in Salze speljano glavno pot na sever Evrope. Danes je skozi Ture speljana hitra avtocesta. Številni tuneli omogočajo hitro potovanje; med njimi je najdaljši taurnberški tunel, dolg 6400 m.

Vztrajno smo opazovali okolico hitre ceste in se kdaj pa kdaj zazrli v kakšen dvatisoč in več metrov visok vrh. Čudili smo se strogi urejenosti posameznih visokogorskih avstrijskih kmetij, opazili pa smo tudi strma gozdnata pobočja, podobna iglasti šahovnici. Nismo se utegnili seznaniti

z zimskih športnih središč. Poleg Schladminga je zelo poznan tudi Bischofshofen. Mi pa smo se peljali mimo Flachaua, ki nam je poznan po mednarodnih smučarskih tekah.

Vse hitreje smo se približevali Salzburgu (Solnogradu), vendar smo obišli Mozartovo mesto. Nismo imeli časa za poslušanje Mozartovih skladb, tudi kamene soli si nismo utegnili natovoriti. Salzburgska dežela je že od nekdaj poznana po rudnikih kamene soli.

Mudilo se nam je na Bavarsko. Zaradi slabe vremenske napovedi pa smo se že kar prvi dan povzpeli na 1834 m visoko Orlovo gnezdo (Kehlstein), kjer so krutemu Hitlerju leta 1939 na vrhu sezidali planinsko vilo. Do planinskega počivališča se nismo mogli pripeljati z avtobusom, saj je dostop na vrh možen samo po 124 m dolgem vodovodnem hodniku in 124 m visokem navpičnem tunelu, po katerem si z "zlatim" dvigalom v nekaj sekundah v

planinskem domu. Hitler se je bolj malo zadrževal na Orlovem gnezdu, zato pa je uživala v prijetni planinski okolici njegova Eva Braun.

Tudi mi smo uživali ob pogledih na Kraljevo jezero, ki leži v samem naravnem parku Berchtesgaden. Čeprav smo šli na pot poklicno neobremenjeni, se mnogi niso mogli načuditi gozdnemu neredu po sankciji posameznih vetrolomov. Strma pobočja Orlovega gozda so nas spominjala zaradi vegetacije na varovalna gozdnata pobočja Pece.

Vrtoglavico smo si umirili na poti po ravninskem delu Bavarske, ko smo se pozno popoldne približevali bavarski prestolnici München. Bavarska zajema ves južni del Nemčije. Poznamo jo po številnih vrstah industrije, predvsem po predelovalni, avtomobilski (BMW), električni in pivovarstvu. Potrebovali bi kar nekaj dni, da bi v miru spoznali zgodovinske in ostale znamenitosti Münchena. München se imenuje danes tudi - milijonsko mesto, velika vas, mesto presenečenj... Bavarsko glavno mesto je dobilo ime po samostanu München, kjer so pridelovali dobro pivo.

Tudi mi smo okusili dobroto hmeljevega soka. Če obiščeš bavarsko prestolnico, moraš obvezno zaiti v katero od mestnih pivnic. Ne samo

koristili za nakupovanje. Ugotovil sem, da potrebuješ kar ves dan, da se sploh lahko orientiraš v množici najrazličnejših trgovin. Raje sem si ogledoval zgodovinske znamenitosti, katere je dal zgraditi kralj Ludvik II. Bavarski. Politično življenje in vojne ga niso zanimale, najraje se je družil s preprostimi ljudmi. Rad je imel umetnost, zelo pa je cenil francoskega kralja Ludvika XIV.

Karel II. Bavarski je porabil veliko državnega denarja za gradnjo številnih gradov. Hotel je prekositi francoskega prijatelja, ki je dal v Versaillesu zgraditi velik dvor. Karla so obsodili, da je nor. Umaknil se je iz javnosti, bil je tudi zaprt. Svoje umetniško zaslanjano življenje je zaključil skrivnostno v "šturmberškem" jezeru. Tudi na Kimskem jezeru (Chiemsee), katerega imenujejo tudi bavarsko morje, je dal na enem od treh otokov (Moški otok) zgraditi kopijo versajškega dvora.

Nismo se mogli načuditi umetninam v gradu, še posebno so nas impresionirali številni umetniško oblikovani vodnjaki s prijetno gozdnato okolico. Ne bi bilo slabo preživeti dopusta na Moškem otoku, še bolj prijetno pa bi bilo na Ženskem otoku.

Slabo vreme z močnimi nalivi nam ni



Race in labod pod olimpijskim stolpom v Munchenu

Japonci, Korejci, Američani, Avstralci in nekateri drugi turisti iz Evrope, tudi mi smo preživeli prijeten in zanimiv večer v eni izmed njih. Ob prijetnem kulturnem programu in vzdušju v nekaj stoteri množici pivcev piva smo pozabili na potovalno utrujenost.

Naslednji dan nas je prebudil dež. Dopoldanski čas treh ur naj bi iz-

zbrisalo prijetnih vtisov z našega potovanja. Bavarsko morje smo zapustili z mislijo, da se v ta del Nemčije še vrnemo in spoznamo zgodovino ostalih krajev. Na pot nas je ponovno povabila turistična vodička Sabina, ki nas je s soferjem Edom varno pripeljala nazaj na našo Koroško. Vsi udeleženci izleta se jima za zanimivo pot lepo zahvaljujemo.



# UTRINKI IZ REVIRJA

## ŠE IZ REVIRJA PLEŠIVEC

RUDI REBERNIK

### Po vojni so se razmere in delovni pogoji v revirju Plešivec korenito spremenili.

Kdor je preživljal vojno in doživel njen konec, bo vedel, s kakšnim veseljem in zagnanostjo se je takrat delalo, čeprav od kraja še ni bilo 8 urnega delovnika, ne orodja in zaščitnih sredstev, kaj šele kakšnih toplih malic ali prevozov na delo. Pomagali smo si pač s starim orodjem, ki nam je, če smo ga pravilno vzdrževali, kar dobro služilo.

Pa tudi nekaj domačih kovačev je znalo izdelovati in popravljati sekire, cepine in kresala, ki so bila takrat in še dolgo časa, osnovno orodje vsakega gozdnega delavca. Bilo je tudi nekaj domačih kovačev, ki so znali izdelovati in dobro popravljati gozdarsko orodje tistega časa. Za nas Plešivčane je to delo dobro opravil razborški kovač Martin Potočnik - Grabnar, v Suhem Dolu pa kovača Adolf Stvarnik in Silvester Štumpf. Ti so znali tudi dobro podkovati konje, ki so takrat bili še edino transportno in prevozno sredstvo v gozdarstvu. Imeli so polne roke dela, da so zadovoljili potrebam gozdnih in žagnih delavcev ter voznikov.

Plešivec je bil eden izmed štirih revirjev na takratni novoustanovljeni Gozdni upravi Slovenj Gradec. To sta bili dve strnjeni delavski naselji: Plešivec in Suhi dol. Zaradi velikih "planskih" zadolžitve in potreb po lesnih izdelkih so takrat v Plešivcu delali v gozdu tudi nemški vojni ujetniki in delovne brigade iz Prekmurja. To so bili v glavnem ljudje iz ravninskih predelov Prekmurja in drugih delov Slovenije, neveščti in nevajeni gozda in dela v njem ter brez ustreznega orodja. Kako je sečišče po taki sečnji izgledalo, si lahko predstavljamo. Drevesa so bila po navadi napol izdelana, oklesčena in olupljena samo po vrhu ter hlodi ne do kraja prerežani. Revirni vodja je bil tu povsem brezmočen, ker je moral zaposliti vse te številne ljudi, ki mu jih je pošiljala Gozdna uprava misleč, da lahko samo s številnimi ljudmi in maso kubicov, pa čeprav napol izdelanega lesa, rešujejo vse zadolžitve.

Revir Plešivec je bil takrat, če ne po površini, pa po planu sečnje in številu zaposlenih, gotovo največji revir in

sestavi Gozdne uprave Slovenj Gradec. Tu so živeli gozdni delavci - domačini, ki so imeli že staro gozdarsko tradicijo, ker so tudi že njihovi predniki tu delali in živeli. Ti so morali takrat reševati vse probleme in zastoj pri ogromnem delu v gozdu, katerega niso znale opraviti razne "brigadne" skupine, kot je krojenje in izdelava raznih gozdnih sortimentov posebnih dimenzij in kvalitete. Tako zahtevno delo je bilo tudi ročno spravilo lesa, da je prišel nepoškodovan do gozdno izvoznih poti, do koder so lahko prišle konjske vprege. Mislim, da je prav, da se spomnimo tudi imen teh naših sodelavcev, ki so takrat delali in živeli v Plešivcu ali njegovi okolici.

Naj navedem nekatere, ki sem jih poznal ter z večino tudi sodeloval pri gozdarskem delu. Bili so to: Jože Nabernik, Štefan Anželak, Jože Juvan, Boštjan Novak, Franc Pečovnik, Franc Ruprecht in Karel, Jože Sovinc, Franc Juvan, Jože Triplat ter še mnogi drugi. Vsi ti že dolgo uživajo zasluženi počitek, večina na razborškem pokopališču, njihovi sinovi, zetje in vnuki pa nadaljujejo njihovo delo v drugih časih in drugačnih pogojih.

Problem sečnje in pravilne izdelave ter nadzor nad delom v gozdu v tistih letih so nekaj časa reševali tako, da so brigadnim skupinam dodeljevali po enega izmed nas rednih domačih delavcev za pomoč in nadzor ter svetovanje, ker smo bili takega dela in terena vajeni. Te vodje skupine pa so imenovali "brigadirje". Za vzpodbudo k večji storilnosti je bil za najboljše delavce uveden naziv "udarnik". Skupina pa, ki je imela ob koncu meseca največ kubicov lesa, pa čeprav slabo izdelanega, je dobila "prehodno zastavico", katero je lahko obdržala, dokler je ni prekosila kakšna druga skupina. Tak brigadirski način dela je pustil svoje sledi in rane v gozdu, ki so se celile desetletja dolgo.

V šestdesetih in sedemdesetih letih, ko sem revir Plešivec vodil, so se razmere in delovni pogoji že izboljšali. Ročno orodje so zamenjale motorne žage, ročno spravilo pa traktorji in razne vrste gozdarskih žičnic. Z uvedbo mehanizacije v gozdarsko proizvodnjo pa se je bistveno povečal obseg dela revir-

nim vodjem. Iz prejšnjih večjih delovnih skupin je nastalo mnogo manjših, katere je bilo treba prav tako vsak dan obiskovati ter jih oskrbovati z gorivom za motorne žage in drugimi delovnimi pripomočki in zaščitnimi sredstvi. Začela se je tudi direktna oddaja lesa in odvoz s kamioni iz revirja. Revirni vodja je moral, če je hotel obdržati evidenco nad svojimi zalogami, poleg svojega rednega dela v proizvodnji, vršiti še izmero in kontrolo lesa, ki se je odvažal. V pomladnih mesecih pa je dalo veliko dela še spomladansko pogozdovanje in kontrola nad njim. Prevozno sredstvo je bilo takrat samo kolo, ko pa so se dala kupiti še motorna kolesa in mopedi, je bilo za terensko osebje pravo olajšanje.

Potem sem lahko v enem dnevu opravil službene opravke ali sestanke na obratu, ob enem pa še v revirju vse nujne vsakodneвне dolžnosti. To je bilo nekaj utrinkov o delu in življenju v revirju Plešivec v tistih časih, ki bodo nekatere bralce Viharnika morebiti dolgočasili, drugi pa, ki so to doživljali, jih pa bodo gotovo radi prečitali.

Kakšni so bili delovni in službeni stiki na relaciji revir Plešivec in gozdna uprava in direkcija v Slovenj Gradcu, kako se je izvajala kontrola in kakšna je bila kadrovska zasedba v revirju Plešivec in na gozdarskem obratu v tistih letih, pa morebiti v eni izmed naslednjih števil Viharnika.

Dve sliki iz revirja Plešivec, posneta v razdobju 15 let.



Slika je bila posneta leta 1947 pred gozdarsko hišo v Plešivcu ob priliki inšpekcijskega obiska takratnega šefa gozdne uprave Slovenj Gradec ing. Edvarda Serneca. Stojijo od desne: Matevž Čarf, Edvard Sernec - šef gozdne uprave Slovenj Gradec, Jože Ojcl - revirni vodja revirja Plešivec s svojo ženo Marijo in sinom Cirilom, ki je sedaj v službi na Gozdnem gospodarstvu Kočevje kot poklicni lovski čuvaj. Ostala dva ne poznam, verjetno uslužbenca na GG Slovenj Gradec.



Slika je bila posneta leta 1960 pri Plešivškem mlinu ob priliki obiska takratnega šefa gozdnega obrata Ivana Wallta v revirju Plešivec. Sedijo od leve: Franc Pačnik - gozdni delavec, Mirko Pačnik - gozdni delavec, Ivan Wallt - šef obrata, Rudi Rebernik - revirni vodja, Alojz Jeseničnik - gozdni delavec, Lenart Mirkac - gozdni delavec. To so bili delavci nakladalci kamionov, ki so takrat pričeli voziti les iz revirja.



# UPORABA ŽLAHTNIH KVASOVK V ŽGANJARSTVU

IDA VALEK

**Na količino in kvaliteto žganja vpliva več faktorjev. Pomembno vlogo igra kvaliteto alkoholno vrenje sadne drozge, ki pa je možno le z dodatkom žlahtnih kvasovk.**

Bakterije, plesni in divje kvasovke so povzročitelji vseh naravnih gnilobnih in vrelnih procesov sadja. Nahajajo se na površini sadja in ob mletju preidejo v drozgo. Glavna naloga kvasovk je prevrevanje sladkorja v alkohol. Če je prisoten kisik, uporabljajo kvasovke sladkor za rast in razmnoževanje. Tako porabljen sladkor gre na škodo končnega izplača t.j. alkohola. Alkohol, ki je nastal med vrenjem, postane po določenem času strup za kvasovke, ki so ga proizvedle. Različne vrste kvasovk prenesejo različne koncentracije alkohola, govorimo o alkoholni toleranci.

Divje kvasovke in bakterije ostanejo prisotne na sadju kljub skrbnemu pranju surovine. V drozgi se pričnejo takoj razmnoževati in povzročajo tako imenovano spontano vrenje. Divje kvasovke so na temperaturo bolj občutljive kot žlahtne, zato se pogosto zgodi, da se pri nižjih temperaturah vrenje prekine. Poleg tega tvorijo divje kvasovke manj alkohola, pač pa več nezaželenih vzporednih produktov, kot sta ocetna kislina in acetatylester. Iz teh razlo-

gov je odločilnega pomena, da dodamo žlahtne kvasovke in sicer dovolj zgodaj ter dovolj močno dozo, da takoj prevzamejo vlogo in tako dominirajo nad škibkimi, ki se sicer hitreje razmnožujejo. Če je določena vrsta kvasovk že od začetka v številčni premoči, lahko to vrenje dominira. Seveda pa je treba upoštevati dejstvo, da bo rezultat zadovoljiv le, če bo poleg žlahtnih kvasovk ustrezna tudi kvaliteta surovine. Če imamo namreč poškodovano ali nagnito sadje, je to že tako obremenjeno z bakterijami in plesnijo, da nam produkti le-teh kvarijo drozgo. Hkrati pa je bil že pred dodatkom kvasovk porabljen del sladkorja in tako ni več na razpolago za prevretje v alkohol.

## Dejavniki, ki vplivajo na rast, razvoj in delovanje kvasovk

### Temperatura

- optimalna za razmnoževanje je 25 - 30°C, temperatura nad 40°C kvasovke ubije;
- za alkoholno vrenje je primerna temperatura pod 20°C, tako imenovane hladno vrelni kvasovke pa zmorejo prevrevati celo pod 10°C. Če naraste temperatura nad 20°C, nastane burno vrenje. Posledica takega vrenja je intenzivno nastajanje ogljikovega dioksida, ki

"odnese" dragocene aromatske snovi iz drozge. Sposobnost kvasovk, da prevrevajo sladkor pri temperaturah pod 20°C, ima za žganjarje precejšen pomen: bakterije in deloma tudi divje kvasovke potrebujejo za svoje delovanje višje temperature. Tako zaradi prenizkih temperatur ne morejo porabljati sladkorja za nezaželjene vzporedne reakcije, katerih posledica so napake drozge:

- Zmanjšani sta izguba alkohola in arom zaradi izhlapevanja,
- alkoholna toleranca kvasovk raste z nižanjem temperature, kar pomeni, da so kvasovke pri višjih temperaturah bolj občutljive na alkohol.

### Kisik

Pri vzgoji kvasovk igra važno vlogo dejstvo, da pri veliki količini kisika kvasovke ne prevrevajo sladkorja v alkohol, pač pa ga porabljajo za rast in razmnoževanje (Pasteurjev efekt). Preveč kisika v drozgi torej zavira alkoholno vrenje.

### pH vrednost

Kvasovke so sposobne delovanja v širokem pH območju (pH 1,8 do 6,5) brez vpliva na samo vrenje ali pretvorbo snovi. Nizek pH štiti drozgo pred infekcijami, ker bakterije in plesni v kislem mediju rastejo slabo ali pa sploh ne rastejo. pH nam predstavlja kislini ali bazični značaj medija. Označujemo ga z lestvico od 1 do

14. Bolj kot se pH giblje proti 1, bolj je nek medij kisel in nasprotno bliže kot je vrednost 14, bolj je bazično. Žlahtne kvasovke so na razpolago v tekoči in granulirani obliki. Tekoče je treba razmnožiti v tako imenovano štartno kulturo, granulirane pa le rehidrirati. Za razmnoževanje tekočih žlahtnih kvasovk rabimo sveže pasteuriziran sok na sobni temperaturi. Pustimo tri do pet dni, da se kvasovke dovolj močno razmnožijo, nakar jih damo v drozgo. Slaba stran take štartne kulture je, da ima omejen rok uporabe in da jo je potrebno zaščititi pred infekcijo. Precej enostavneje je rokovanje s suhimi kvasovkami, čeprav je tudi tu potrebno upoštevati določena pravila.

Suhim kvasovkam je bila pri proizvodnji odvzeta voda, s tem so se jim življenjske funkcije začasno ustavile, sposobnosti v taki obliki pa obdržijo približno eno leto. Da jih zopet obudimo k življenju, jih moramo rehidrirati. Namočiti jih moramo v 5 do 10 kratno količino tople vode z največ 35 oC. Ena najpogostejših napak pri rehidraciji je, da je temperatura vode previsoka in kvasovke uniči. Temperaturo je treba spremljati s termometrom in nikakor ne sme preseči 40 oC. Po približno 10 minutah prične suspenzija šumeti in jo lahko dodamo drozgi. Žlahtne kvasovke lahko kupite v vseh specializiranih trgovinah.

## PODPEČNIK USPEŠNA KMETIJA V PODGORI PRI KOTLJAH

ROK GORENŠEK

**Je ena redkih kmetij pri nas, kjer se ljudje, ki na njej živijo, preživljajo z delom od kmetijske proizvodnje.**

Podpečnikovo posestvo v Podgori št. 5 pri Kotljah meri 32 ha, od tega je 15 ha gozda.

Hiša in hlev sta sodobno urejena in opremljena. Redijo 30 glav govedi, od teh je 13 krav. Namolzejo in prodajo 45.000 litrov mleka na leto.

Redijo bikce, pitance do teže 600 kg. Letno prodajo do 6 pitancev. Pridelujejo krompir, ki ga pridelajo in prodajo od 2.000 do 3.000 kg.

Gozd izkoriščajo samo po potrebi. Lesa posekajo samo toliko, kolikor je nujno potrebno, bodisi zaradi snegolomov ali vetrolomov ali zaradi

napadov lesnih škodljivcev. Predvsem pa tedaj, kadar kaj več investirajo v zgradbe ali nove stroje.

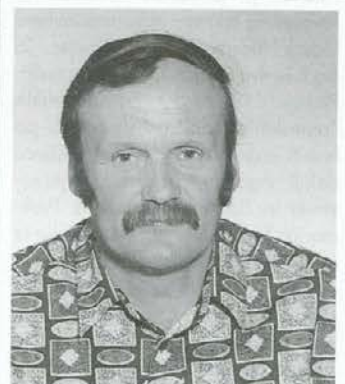
Gospodar Ivan Petrič, p.d. Podpečki Anzi je poleg tega, da je kmet, tudi odličen domači mesar. Njegovi domači mesarski izdelki: prekajeno meso, klobase in salame, so slastni in dobri, krasni na pogled, prijetnega vonja, da se človeku kar sline pcedijo, ko jih zagleda.

Anzi je tudi navdušen lovec, ki uživa in se sprosti v naravi po napornem in težkem delu.

Ženo Minko si je poiskal na Stražišču nad Ravnami na Koroškem. Preden sta se spoznala in zaljubila, je imela dobro službo v Nami na Ravnah. Iz ljubezni do moža je pustila službo in se preselila na kmetijo. Tako kot žena



Minka Petrič Podpečnik



Ivan Petrič Podpečnik

in kot gospodinja se je izredno uspešno živela v delo na kmetiji. Postala je odlična kmetica, gospodinja in mati dveh hčera. Poleg gospodinjstva in najrazličnejših kmetijskih del tudi uspešno redi prašiče. Letno vzredi za prodajo do 35 prašičkov. Na kmetiji živi in dela skupaj 5 oseb. Gospodar in gospodinja, dve hčerki in stara mama Angela. Za nasledstvo na kmetiji je poskrbljeno.

Letos poleti sta gospodarja: Minka

in Anzi v družinskem krogu praznovala stoletnico svojega življenja (50 let + 50 let = 100 let).

Vsi, ki Podpečnika in njuno gostoljubno hišo poznamo in imamo radi, jima za vse, kar sta dosegla s svojo pridnostjo, iskreno in prisrčno čestitamo.

Predvsem jima čestitamo za uspešno kmetovanje. Želimo jima še 100 let (vsakemu 50), zdravega in srečnega življenja.

# PREDELAVA SADJA

MATEJ SKRIVARNIK

## Prihod jeseni prinaša poleg dela tudi veselje, saj kmet obere in pobere plodove, ki jih je sam pridelal.

Navadno visokodebelnim sadovnjakom ne posvečamo posebne pozornosti, razen v zgodnji spomladi, ko obrezujemo in gnojimo.

Nato sadovnjak zaradi obilice sezonskega dela sameva vse do jeseni, ko obiramo plodove, pripravljamo ter pravilno skladiščimo, da se ohrani kakovost.

Pri spravi sadja lahko naredimo tudi veliko škode, kljub temu da je bil pridelek obilen. Zgodnja jabolka in hruške spravljamo prepozno, ko so že prezrela, pozne zimske sorte pa prezgodaj, ko še niso dovolj dozorele. Zgodnje sorte navadno čakajo, da popada plod za plodom na tla. Trg ni navajen na zgodnje sorte, zato ni prevelike škode, če dozori na drevesu. Najbolje pa je, če zgodnje sadje nekaj dni prej potrgamo, preden dozori. Ko se začne prvi plodovi barvati in odpadati, pomeni da so na tem drevesu vsi plodovi dozoreli, dasi še niso rumeni in rdeči in še nimajo črnih pečk. V shrambi potem v nekaj dneh dozori in so veliko bolj sočni in okusni kot tisti, ki iz drevesa sami odpadejo.

Obiranje sadja je ena izmed najzahtevnejših nalog pri sadjarjenju. Za to opravilo je potrebno od 45 do 75 % ročnega dela, zato posvečamo veliko pozornosti organizaciji in tehniki obiranja ter tudi tistim pripomočkom, ki nam olajšajo delo in ga zaradi njih opravimo hitreje. Pri visokih drevesih je najbolj praktično, kadar si pri obiranju pomagata dva. Količina obranega sadja je v senožetnih sadovnjakih precej večja, in sicer od 200 do 500 kg na drevo, medtem ko je pri intenzivnih sortah manjša od 50 in več kg plodov na drevo. Z neodgovornim delom zmanjšamo kakovost in trpežnost sadja, močno pa lahko tudi poškodujemo rodni les. Sadju obiramo po možnosti v suhem vremenu, najbolje zjutraj, ko ni več rose ali proti večeru. Sadju ne sme priti moko v skladišče. Ne smemo pa ga tudi brisati, da bi se lepše svetilo, kajti s tem plodu odstranimo voščeno prevleko, ki ga varuje pred zunanjimi negativnimi vplivi.

Pomembno je, da sadje oberemo, saj le-ta dlje časa počaka in ima višjo kakovostno in tržno vrednost. Jabolko primemo z dlanjo, ga vzdignemo navzgor, zavijemo, da se loči od rodnega lesa. Pri hruškah z daljšim pecljem položimo palec na pecelj in plod dvignemo navzgor. Če so plodovi primerno zreli, se radi ločijo od rodnega lesa. Kdaj obiramo kakšno sorto, je odvisno, v kakšen namen jo bomo uporabili.

Pri starih poznih zimskih sortah pa velja naslednje pravilo. Čimdlje jih pustimo na drevesu, tem boljše in trpežnejše bodo. Zlasti velja to za zimske hruške in vsa tista jabolka, ki imajo hrapavo kosmato kožo (kanadka in kosmači). Torej bi naj zimsko sadje ostalo na drevju vsaj do konca septembra, v manj toplih krajih pa še dlje. Sredi oktobra naj bi spravljali najbolj pozna jabolka, zimske hruške pa naj bi ostale na drevju vsaj do konec oktobra.

V toplih in suhih letih, v toplejših krajih in ugodnih legah sadje prej dozori kot v mrzlih in mokrih letih, hladnih krajih in senčnih legah. Na starem drevju sadje prej dozori kot na mladem. Prevoz sadja mora biti tako organiziran, da pridejo plodovi do potrošnika brez kakršnihkoli notranjih ali zunanjih poškodb. Prevažamo najlažje zaboje, v katere smo tudi obirali. Sadju je potrebno takoj dostaviti do potrošnika ali pa kupca privabiti na domače dvorišče. Ostalo sadje pa skladiščimo v sadni shrambi, ki naj bo namenjena izključno sadju. Najbolje je, če shranjujemo sadje na lesenih policah, v zračnih in primerno toplih vlažnih kletih. Temperatura ne sme pasti pod ničlo, najbolje je 1 do 2°C nad ničlo, odvisno od sorte.

Pomembno je kroženje zraka za okus in kakovost sadja. Poleg sadja v kletih ne shranjujemo stvari, ki imajo slab duh, ker se ga sadje navzame. Svetloba sadju ne koristi. Preveč vlage povzroča gnilobo in ta naj bi znašala vsaj 75 %. Suh zrak pa povzroča izsušitev. Če je shramba preveč vlažna, si pomagamo z živim apnom, pri suhem zraku pa škropimo. Star preizkušen nasvet nas pouči, da je dobro vsake toliko časa zapreti dušnike in okna ter zažgati nekaj žvepla, saj SO<sub>2</sub> uničuje gnilobo.

Plodove, ki jih nismo obrali, stresmo z drevesa in jih poberejo. Taki plodovi gredo v predelavo. Nekaj pa jih porabijo tudi gospodinje, da nas potem posladkajo s štrudlji, kompoti, sadnimi pitami, s suhim sadjem... Gospodarji pa pospravijo ostanek sadja, da ga potem predelajo v jabolčnik.

## PREDELAVA SADJA V MOŠT

Jabolčnik ali sadjevec pridobivamo na naslednji način. Plodove, ki smo jih pobrali, najprej operemo in odstranimo gnile plodove ter počakamo, da se posušijo. Za tem tako očiščeno sadje zmeljemo s sadnim mlinom. Zmleto sadje nato stisnemo v stiskalnici. Danes so to predvsem hidravlične stiskalnice, včasih pa so imeli kmetje lesene stiskalnice na kamen. Nekaj teh najdemo še da-



Bogata sadna jesen.

Foto: Jože Krajnc

nes po kmetijah. Sestavljene so bile iz slemena, vijaka in kamna. Na obratni strani je bil koš, v katerega se je vstavilo zmleto sadje.

Tako iztisnjen sok iz plodov se je potem izlil v sode. Tak sok je izredno sladek in je prijetna osvežitev tudi za otroke. Sok v sodu, pustimo nekaj tednov, da se kvasovke namnožijo in s tem se prične vrenje. Posebnost take pijače je v tem, da vrenje poteka na naraven način in brez kakršnihkoli dodatkov.

Za boljšo kakovost pa je dobro sadjevec pretočiti kmalu po novem letu, preden prične z drugim vrenjem. Nekoč je bil sadjevec na kmetijah zelo priljubljena pijača, danes pa jo izpodrinjajo gazirane pijače. Mogoče se še premalo zavedamo pomena, ki ga ima zmerno uživanje jabolčnika. Premalo znano je, da njegove kisline pomagajo pri prebavi hrane... Seveda ga moramo uživati v primernih količinah. Njegovo prekomerno uživanje je lahko škodljivo zaradi vsebnosti metila.

Jabolčnik, ki je med letom premočno vrel in ima preveč kislin za normalno pitje, lahko predelamo v jabolčni kis. Takemu jabolčniku dodamo eno tretjino vode in pustimo ponovno vreti, da kis dobi boljšo kakovost in aromo.

Uporabimo lahko tudi tropine, ki so ostanek pri stiskanju oz. so to balastne snovi. Tropine vstavimo v večje lesene čebre, kjer so pogoji za oksidacijo. Ti čebri morajo biti tesnjeni, da ne pride do gnitja. Oksidacija traja praviloma tri tedne, nato se lahko destilira. Produkt take destilacije se imenuje tropinovo žganje ali tropinovec.

Prav tako pa lahko sadjevec, ki ga med letom nismo popili, nadalje

predelamo po istem postopku v žganje, ki pa mu rečemo sadno žganje. To vrsto žganja lahko pridelamo z zelo nizkimi stroški, saj ni potrebno nakupiti nobene surovine za aromo, okus, ... Uporabijo pa se surovine, ki bi drugače predstavljale odpadke, ki se ga ne da iztržiti.

## JABOLČNI KIS PRIPRAVLJEN PO RECEPTIH NAŠIH DEDKOV

Brez kisa nobena gospodinja ne more shajati, saj ga rabi za razne solate, omake, za konzerviranje živil, ... Dober in okusen kis dobimo le iz tropin, ki smo jih dobili iz popolnoma zrelih jabolčnikov. Potek priprave je naslednji.

Tropine dajemo v čisto kad in jo postavimo v bolj toplem prostoru. Čez tri dni se bodo tropine ogrele in začele kisati. Nato dolijemo svežo vodo tako visoko, da koder sežejo nadrobne tropine. Kad naj bo vedno pokrita z deskami ali ali rjuho, da ne zaideje vanjo mušice ali kakršne koli druge živali. Tropine namakamo deset do dvajset dni. Nato jih stisnemo in tekočino precedimo ter spravimo v čiste sode. Klet za kis mora biti primerno topla, da bo tekočina mogla povreti. Sod naj bo odprt ali pokrit s platneno krpo. Čez dva meseca bo kis pripravljen za prehrano. Proces kisanja lahko pospešimo, če v sod prilijemo kakšen liter odličnega kisa. Nato sod zabijemo. Za vsakdanjo rabo se odtoči manjši sodček. V večjega pa se dolivajo ostanki jabolčnika, ki se dobe pri pretakanju le tega.

Tako pripravljen sadni kis, predvsem lesnikov je odličen in okusen, ima prijetno aromo ter je mnogo bolj zdrav od nenaravnega nadomestka.

# PRAZNOVANJE ZADRUŽNIKOV V ŠENTJANŽU

IVAN URŠIČ

**V soboto, 6. septembra 1997 so se v Šentjanžu zbrali na jubilejni proslavi kmetje - zadrudniki nekdanje Kmetijske zadruge Šentjanž. Praznovali so 40. letnico izgradnje zadrudnega doma.**

Neumorni zadrudnik, nekdanji predsednik Okrajne zadrudne zveze v Dravogradu, gospod Franc Bart, ki je kljub svojim častitljivim letom še vedno poln energije in zavzet za zadrudništvo, je bil pobudnik in organizator spominske svečanosti. Proslave se je udeležilo preko 30 zadrudnikov in številni gostje. Svečanosti se je udeležil s pozdravnim nagovorom in čestitkami tudi dravogrski župan gospod Rado Krpač dipl.inž.

Proslava je bila usmerjena v delovni razgovor o današnjih problemih kmetijstva, gozdarstva, razvojnih perspektivah kmetij in o zadrudništvu. Zato so organizatorji na jubilejno srečanje povabili tudi kmetijske in gozdarske strokovnjake ter direktorja Kmetijsko gozdarske zadruge Dravograd.

Proslavo in razgovor je pričel in vodil nekdanji predsednik Kmetijske zadruge Šentjanž gospod Stefan Gerhold. Gospod Franc Bart je v uvodnem nagovoru čestital graditeljem zadrudnega doma in poudaril nemen spominskega srečanja, ki naj oživi zadrudno organiziranost kmetov ter opozoril na današnje probleme kmetov, zadrudništva in nadaljnjega razvoja zlasti hribovskih kmetij.

Gostje so udeležencem predstavili sodobne probleme in razvojne usmeritve kmetijstva in gozdarstva ter zadrudništva.

Direktor Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec dipl.ing. Hubert Dolinšek je poudaril pomembnost gozdom, saj pokrivajo v koroški krajini kar dve tretjini vseh rodovitnih površin. Opozoril je na nujnost dolgoročnega in smoternega gospodarjenja s tem nacionalnim bogastvom, ki poleg ostalih dobrin daje tudi pomemben del dohodka in zaslužka hribovskim kmetijam. Predstavil je tudi novo organiziranost gozdarstva, še posebej pa današnje dejavnosti Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec.

Gospod Branko Preglav, ing. kmetijstva, kmetijski svetovalec za občino Dravograd, je predstavil stanje kmetijstva v občini in razvojne perspektive te gospodarske panoge, ki zaposluje še okrog 7% vseh prebivalcev.

Mag. Jože Pratekar, vodja svetovalne službe v Prevaljah, je seznanil šentjanške kmete z nujnostjo pospešene prilagoditve našega kmetijstva na razmere skupne kmetijske politike v Evropski zvezi, zlasti na zahteve skupnega kmetijskega tržišča. Zaradi sorazmerne majhnosti naših kmetij

pridelkov, dopolnilnih dejavnosti in uveljavljanju blagovnih znamk za pridelke in izdelke s posebno kvaliteto in domačim izvorom. Za uspešno zadrudno danes je potrebno: demokratično upravljanje, članska disciplina in poslovno sposobno in zavzeto poslovodstvo. Potrebna pa je seveda tudi izdatnejša vsestranska podpora države.

Ob zaključku predstavitev današnjih aktualnih problemov je gospod Franc Bart spomnil še na pomembnejše dogodke iz zgodovine zadrudništva v Šent-

poskrbi za ustrezno zaščito.

Po zavzetem delovnem delu spominske svečanosti so se kmetje po stari zadrudni šegi še poveselili s petjem in glasbo. Za poskočne viže pa je poskrbel s svojo frajtonarico Lojzek Plazovnik.

## JAVNA ZAHVALA

FRANC BART

Dne 6. septembra letos so graditelji in zadrudniki iz območja KS Šentjanž (Šentjanž, Otiški vrh, Selovec, Bukovska vas) v Šentjanžu proslavljali 40 letnico izgradnje zadrudnega doma. Takrat, ko se je zadrudni dom gradil, sem bi predsednik Zadrudne zveze v Dravogradu in sem tudi dal pobudo za izgradno doma. Graditelji so me povabili, naj jim pomagam pri organizaciji proslave. Bila je bolj skromna, vendar prijetna in zanimiva.

Kot organizator sem pripravljalnemu odboru predlagal, naj bo proslava take vsebine, da bo prikazan namen zadrudnega doma, to je, da se v dvorani, ki je namenjena raznim gospodarskim dejavnostim, shajajo tudi kmetje in si izmenjajo svoje mišljenje, predvsem pa naj sem vabijo kmetijske, gozdarske in druge strokovnjake, ki jim bodo nakazovali pot, kako naprej in kmetom posredujejo čimveč raznih informacij.

Že to proslavo smo organizirali v tem smislu, podobno kot pred 40 leti. Osebnostno sem povabil razne strokovnjake, ki so se vabilu odzvali. Tako se v imenu pripravljalnega odbora in v svojem imenu zelo iskreno zahvaljujem posebnim gostom: gospodu Hubertu DOLINŠKU, dipl.ing.gozdarstva, gospodu Jožetu PRATEKARJU, magistru agronomije, inž. Branku PREGLAVU iz Črneč, Ivanu URŠIČU, dipl.ing.agronomije iz Starega trga. Proslave se je udeležil tudi gospod župan občine Dravograd Rado KRPAČ, dipl.ing.gozd.

Vsi so bili deležni velike pozornosti, zato vsem prav lepa javna zahvala z željo, da se še večkrat vidimo in slišimo. To je tudi mnenje vseh navzočih.

Vsem sponzorjem pa se zahvaljujem za finančno pomoč.



Zadrudni dom Šentjanž

Foto.: B. Preglav

je nujno, pospešeno uvajati dopolnilne dejavnosti za povečanje dohodka kmečkimi družinam. Slovenske kmetije so kar štirikrat manjše kot evropske. Uvajati bomo morali tudi pridelavo zdrave hrane, tki. "BIO HRANE", ki dosega v Evropi višjo ceno. V Avstriji se ukvarja s tako pridelavo že nekaj tisoč kmetij.

Seznanil je prisotne tudi z ustanavljanjem kmetijsko - gozdarskih zbornic, ki naj bi zastopale kmetijstvo in gozdarstvo pri oblasteh, hkrati pa skrbele tudi za strokovno službo. Poudaril je, da si prizadevajo, da bi tudi Koroška dobila svojo območno kmetijsko - gozdarsko zbornico. Avtor tega zapisa pa je s svojim prispevkom opozoril na pomen zadrudnega organiziranja kmetov. Saj se zlasti male kmetije uspešnejše uveljavljajo na tržišču, bodi si pri nabavi kmetijskih potrebščin in predvsem pri prodaji pridelkov, izdelkov in kmečkih storitev. Sodobna kmetijska zadrudna bo morala biti kos tudi novim zahtevam tržišča in potrebam kmetov pri uvajanju novih

janžu, v koroški krajini in sploh na Slovenskem. Poudaril je, da ima zadrudništvo v Sloveniji preko stoletno tradicijo in, da je še danes nadvse potrebno za uspešen razvoj kmetijstva in podeželja.

Kmetje so z zanimanjem prisluhnili gostom. V nadaljnjem razgovoru so poudarili potrebo po večji dejavnosti zadruge v kraju, na kmetijah, še posebej pri organiziranju novih pridelav in dopolnilnih dejavnostih. Omenili so, da daje pridelava rička (toter) za zdravilno olje nekaterim kmetijam kar lep dodaten zaslužek. Posebej kritični so bili do odtujevanja (prodaje) zadrudnega premoženja v Šentjanžu, ki so ga pridobili s prostovoljnim delom in prispevki. Izvolili so poseben odbor, ki naj s sedanjo zadrudno Dravograd razčisti ta premoženjska vprašanja. Razpravljalci so opozorili tudi na industrijsko onesnaževanje okolice Šentjanža. Posebej škodljiv se jim zdi dim in prah iz tovarne ivernih plošč. Pozvali so g. H. Dolinška, da posreduje pri vodstvu tovarne, da

# SREBRNI JUBILEJ MESNINE OTIŠKI VRH

IDA ROBNIK

## Letos slavi Mesnina Otiški vrh 25 - letnico svojega obstoja.

Delavci Mesnine so skupaj z novim večinskim lastnikom, družino Gašper, organizirali dan Mesnine, ki je bil v soboto, 11. oktobra na dvorišču zadruga v Otiškem vrhu. Na slovesnost so povabili poslovne partnerje, kooperante, predstavnike občin in druge visoke goste. Ob tej priložnosti so prejeli certifikat "ZLATO ZRNO", ki ga poslovna skupnost Zlato zrno podeljuje rejcem in predelovalcem, ki ne uporabljajo v prehrani živine nobenih stimulansov, kot so hormoni in drugi krvni dodatki in jamčijo potrošnikom, da je meso in izdelki slovenskega porekla. Mesnina izpolnjuje pogoje za to blagovno znamko in vsa pravila, ki jih ta predpisuje. Certifikat je direktorju Mesnine podelil dr. Mihael Gajster, predstavnik poslovne skupnosti. Na govorniškem odru so se zvrstili: Danilo GOSTENČNIK, direktor Mesnine, je predstavil novo organizacijo zadruga Mesnina in nove lastnike. Prisotne je seznanil s problemi pomanjkanja živine, ki so prisotni predvsem zaradi administrativnega določanja odkupnih cen temu sektorju. Povedal je tudi, da so izdelki Mesnine iz mesa, ki ga priredijo koroški kmetje.

Franc GÄSPER, novi večinski lastnik, je dejal: "Misel o predelavi mesa je v družini že dalj časa prisotna. Iz preteklosti imamo izkušnje s tega področja, saj smo bili eden izmed večjih rejcev bikov v območju, v zadnjem času pa se spet intenzivno ukvarjamo z mlečno proizvodnjo. Želimo, da se podjetje poveča, čeprav je na področju predelave mesa velika konkurenca."



Mirko TOVŠAK, direktor KGZ Ledina Slovenj Gradec: "Težave v poslovanju Mesnine so navedle prejšnje lastnike, da so pomagali iskati rešitev. Kljub temu, da zadruga Ledina ni več solastnik, želi še naprej

sodelovati z Mesnino." Magdalena KORENT, direktorica KZHKS Slovenj Gradec: "Pri reševanju težav smo bivši lastniki iskali in našli rešitev: "Kako se naj prodamo!" Iz tega smo se tudi nekaj

naučili!" Rado KRPAČ, župan občine Dravograd: "Podpis pogodbe o lastninjenju je pomemben dogodek in korak k razrešitvi problemov za zaposlene in združnike!" Darinka MRAVLJAK, poslanka državnega zbora Slovenije: "Z vsakim izdelkom Mesnine so koroški ljudje ohranili delovno mesto, zato naj zlahten okus Koroške ostane še naprej z nami!" Franc JAVORNIK, vodja proizvodnje Mesnine, je predstavil asortiman Mesnine in še posebej nov izdelek "knežjo salamo", ki je koroškega porekla, narejena po standardnih receptih naših prednikov. Slavnostno prireditev so popestrili pevci družine Breznik in pihalni orkester Šentjanž. Ob pečenem volu in zvokih ansambla Rosa so vabljeni delavci Mesnine in krajanji zaključili dan Mesnine z željo, da postane tradicionalen.

**1.** Dr. Mihael Gajster (desno) iz poslovne skupnosti Zlato zrno predaja certifikat "ZLATO ZRNO" direktorju MESNINE Danilu Gostenčniku.

**2.** Župan občine Dravograd Rado Krpač: "S preoblikovanjembo MESNINA nudila zaposlenim in združnikom večjo varnost..."

**3.** Srebrnega jubileja MESNINE v Otiškem vrhu so se udeležili tudi župani, med njimi: Mirko Grešovnik - župan občine Mislinja in Franc Stakne - župan občine Črna. Nasproti jima sedi Ivan Plevnik, tajnik mestne občine Slovenj Gradec.

**4.** Med gosti je bila tudi Darinka Mravljak, poslanka državnega zbora iz Radelj ob Dravi.

**5.** "Zlahten okus Koroške" je slogan Mesnine Otiški vrh.

## VIHARNIK

Izdajala: Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, 2380 Slovenj Gradec, Vorančev trg 1  
Telefon: 0602/41-568,

Direktor: Hubert Dolinšek  
Uredniški odbor: Ida Robnik, Majda Klemenšek in Gorazd Mlinšek  
Glavna urednica: Ida Robnik  
Idejna, grafična zasnova: VIHARNIKA: Peter Vernik  
Oblikovalska realizacija:  
Umetniška delavnica IDEJA, Maribor  
Likovna urednica: Marlena Humek  
Računalniška postavitev, priprava za tisk in fototit: Repro Studio Lesjak, Maribor, Tisk: Odtis, Ravne  
Naklada: 1650  
Vse pravice pridržane, © Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec 1997.  
Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je VIHARNIK proizvod informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za kar se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

Avtor fotografije na naslovnici:  
Peter Vernik

## Vlado Križovnik iz Mislinje je znan gobar in ima prirojeni čut in smisel za gobarjenje.

Kako tudi ne, ko pa je prava pohorska korenina, saj pozna vsak njegov kotic in predel. Da je vsemu temu res tako, pove tudi pričujoči posnetek.

Vlado je namreč prav pred kratkim poleg velikega števila drugih gob na "Petelinovem folcu", visoko na Pohorju, našel takšen zajeten šop jurčkov - peterčkov.

Tako tesno skupaj so se držali ter bili prijeti, kot bi se bali samote, pa še bolj varno so se počutili.

Njihova skupna teža je bila 3.22kg ter obseg 39 cm. Seve-

## BO PODOBNIH JURČKOV ŠE VEČ

SILVO JAŠ

da mu je njegova žena Tilka še kako pomagala pri prenašanju v dolino, da se ne bi preveč poškodovali. Vlado tako v šali rad pove, da se navkljub velikemu navalu gobarjev iz Velenja in širše Saleške doline v te predele, še vedno najdejo tudi takšni skriti kotički za domačine, kjer so še gobe.

Ta njegova, ta čas zagotovo nenačudna "gobja trofeja" je trenutno največja s tega predela Pohorja, zagotovo pa še ne zadnja.



# MESNINA OTIŠKI VRH Z NOVO LASTNINSKO STRUKTURO

JOŽE KREVVH

29. junija letos je poteklo 5 let od časa, ko je bil sprejet in podpisan "akt o ustanovitvi" Klavniško - predelovalne zadruge MESNINA Otiški vrh. Zadruga MESNINA je tega dne bila organizirana po črki spornega Zakona o zadrugah. Prej naveden zakon je s svojim 72. členom v bistvu odvzel takratnemu tozdu MESNINA možnost, da se odloča o svoji organiziranosti, še bolj skregan pa je 74. člen, ki pravi, da premoženje postane zadruga lastnina. Takratno vodstvo MESNINE in neobremenjeni pravni eksperti so ugotovili, da zakon bistveno posega v pridobljene pravice delavcev MESNINE in delno tudi v interese nekaterih pravnih oseb, ki so sovlagale v izgradnjo MESNINE.

## Ustanovitelji zadruge MESNINA so v letu 1992 bili:

- Kmetijsko gozdarska zadruga LEDINA Slovenj Gradec,
- Kmetijsko gozdarska zadruga Dravograd,
- Kmetijsko gozdarska zadruga Prevalje,
- 108 delavcev MESNINE.

Lastnina je bila v celoti zadruga in je znašal delež po posameznih ustanoviteljih KGZ LEDINA 51%, KGZ Prevalje 27%, KGZ Dravograd 22%. Ustanovni delež ob ustanovitvi zadruge s strani ustanovitelj (treh zadrug) niso bili plačani, ampak jim je bil delež priznan iz naslova sovlaganja v izgradnjo klavnice in predelave v letih 1971 in 1982 ter drugega kriterija, to je obsega poslovnega sodelo-

vanja za obdobje 1987 do 1991. Upravljalne pravice so bile opredeljene v razmerju 55 : 45% v korist treh kmetijsko - gozdarskih zadrug. Organiziranost je torej bila usklajena z zakonom do roka:30. junija 1992, sicer bi se lahko zgodilo, da bo ta lastnina prišla pod upravljanje Zadrugne zveze Slovenije.

Hkrati z organiziranostjo pa ni bila opravljena vsebinska zasnova delovanja MESNINE v bodoče.

Z osamosvojitvijo Slovenije in vzpostavitvijo tržnih razmer je tudi v mesni branži prišlo do tržnega poslovanja z vsemi pozitivnimi in negativnimi posledicami. Zaradi tesne povezanosti s kmetijstvom, kjer so razmere v panogi bile in so še neurejene in ker je MESNINA bila organizirana znotraj zadrugnega sistema, se je morala vedno podrežati razmeram v domačem agrarnem prostoru, ne glede na ugodni tržni pretok blaga.

Pojavljala se je tudi ogromna konkurenca privatnih podjetij, ki so se ukvarjala le s trženjem mesa in mesnih izdelkov praktično brez vsakršnega nadzora. Opisane razmere na področju poslovanja v agroživilski panogi torej so in še vedno vplivajo ob nekaterih subjektivnih vzrokih znotraj MESNINE na poslovanje zadruge MESNINA.

Vse prej navedeno je zahtevalo sprejemanje sanacijskega programa v letu 1993, vendar ukrepi niso dali vseh pričakovanih učinkov in motnje v poslovanju so se zaostrovale in zadruga je postala preza-



Desno: Danilo Gostenčnik, direktor Mesnine. Pred njim družina Gašper, med njimi v sredini Franc Javornik, vodja proizvodnje v Mesnini.

dolžena in ni mogla redno izpolnjevati svojih obveznosti. Posledica vsega navedenega je bila v letu 1994 zamenjava prejšnjega vodstva, ki je predlagalo predlog za uvedbo postopka prisilne poravnave. Prisilna poravnava je na sodišču konec leta 1994 uspela.

Po načrtu finančne reorganizacije je zadruga hotela zagotoviti solventnost, njeno nemoteno poslovanje ter poravnavo zapadlih dolgov in sicer s predlaganimi ukrepi. Žal vsi ukrepi niso bili v celoti realizirani, zlasti konverzija dela dolga v lastniške deleže. Vodstvo je že ob predlogu za uvedbo prisilne poravnave ugotavljalo, da je potrebno zadrugo dokapitalizirati in v ta namen pripravilo predloge štirih oblik dokapitalizacije. Vendar se upravljalci - lastniki zadruge niso mogli med seboj dogovoriti o dokapitalizaciji in so si v interesih za delovanje MESNINE včasih dokaj nasprotujoči. So pa lastniki (KZ - HKŠ Slovenj Gradec, KGZ Ledina Slovenj Gradec, KGZ Dravograd, KGZ Prevalje) na 3. izrednem občnem zboru, dne 27. 6. 1996 sprejeli sklep, da v celoti ali

deloma prodajo deleže MESNINE. Na dan javni razpis v oktobru 1996 so po dolgotrajnih pogajanjih in dogovarjanjih, v torek 30. septembra 1997 uspeli podpisati "Pogodbo o prodaji poslovnega deleža in prodaji dela poslovnih deležev". Kupec poslovnih deležev je Franc GAŠPER, ing.agr. iz Radelj ob Dravi. S podpisom pogodbe je nov kupec lastnik 42,64 % kapitala zadruge, ostali lastniki (KGZ Ledina, KGZ Prevalje, KGZ Dravograd, Jurmes d.d. Šentjur in individualni lastniki) imajo skupen kapital 18,64%. Nerazdeljeno zadrugo premoženje pa predstavlja 38,72 % kapitala zadruge.

Z novo lastniško strukturo bo zastavljen nov pristop k poslovanju MESNINE, ki mora prineseti v naslednjih mesecih tudi izboljšane pogoje za poslovanje naše zadruge. Seveda bo treba za to vložiti veliko naporov in dela za reorganizacijo delovanja znotraj same MESNINE, kar je lahko podlaga za aktivno dogovarjanje z bankami in drugimi institucijami, ki bodo sodelovale pri financiranju poslovanja MESNINE.

## ZDRAVSTVO



# GRIPA NADLOGA ZIMSKIH MESECEV

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO RAVNE

Znano je, da hladni in vlažni jesenski meseci gripi ustrezajo. Posamezni primeri se običajno pojavijo že v mesecu novembru, v decembru in januarju strmo porastejo in izvenijo v mesecu marcu.

Gripa je zelo nalezljivo virusno obolenje, ki se hitro razširi med člani družine, kolektiva, soseske ali neke pokrajine. V kratkem času lahko v posteljo položi ogromno ljudi, veliko teh ima kasneje resne zaplete, neredko pa se bolezen konča celo s smrtjo. Še posebej so ogroženi starejši ljudje, kronično bolni srčni in pljučni bolniki, bolniki s kro-

ničnimi ledvičnimi okvarami in ljudje z zmanjšano odpornostjo. Večletna praksa je pokazala, da se lahko gripi uspešno ognemo s pravočasnim cepljenjem. Zaščita mora biti dovolj zgodna, da ima telo čas za tvorbo obrambe (vsaj 14 dni pred kontaktom).

Cepljenje je potrebno predvsem zato, da zaščitimo v prvi vrsti sebe in, da preprečimo morebitno širjenje epidemije. Po statističnih podatkih je v sezoni gripe 90% smrtnih žrtev ravno med ljudmi po 65 letu starosti. Pravočasno cepljenje prepreči

okrog 70% primerov gripe in do 90% smrti zaradi gripe, če pa se že pojavi, se bolezen konča običajno na zgornjih dihalih in ne povzroča komplikacij.

Cepiti bomo pričeli v mesecu oktobru. Cepili bomo z enkratno injekcijo, cena cepljenja pa bo 500 SIT.

Cepili bomo v ambulanti higiensko - epidemiološke službe našega zavoda na Ravnah, vsak dan od 7. do 13. ure in v vseh splošnih ambulantah zdravstvenih domov.

Ne pozabite! Le pravočasno cepljenje služi svojemu namenu!

## TOPLICE

So težave se začele, za mano je precej že let, v ambulanto se odpravim, zdravnico vprašat za nasvet.

Ko me je dobro preiskala, utrip in srček poslušala, nekaj treba bo storiti, telo in srce okrepiti.

Ubogal sem nasvet zdravnice, sem odpravil se v toplice, zdravilna voda in masaža so zopet dali mi moči, zdrav in čil domov se vrnem, ničesar več me ne boli.

Zdravilni vrelci v toplicah, okrepijo nam telo, nam z masažo poskrbijo, da srce vrede bilo bo.

IVAN HAMUN

## LJUDJE IN OTVORITEV ŠOLE NA PAŠKEM KOZJAKU

DOGODKI F. JURAČ

Na Paškem Kozjaku na višini 1063 metrov so svečano odprli obnovljeno in dozidano osnovno šolo. Ta investicija je veljala 98.677.534 tolarjev. K temu pa je Ministrstvo za šolstvo in šport namenilo 45 milijonov tolarjev, občine Mislinja, Vojnik in Velenje pa vsaka po 15 milijonov tolarjev. Občani in domačini Paškega Kozjaka pa so prispevali 992.000 tolarjev. Prenovljena in dozidana šola na Paškem Kozjaku je za tamkajšnje učence in občane velikega pomena.



## POKAZALI SO SVOJE ZNANJE

F. JURAČ

V prostorih šole v Vuzenici je bilo že tretje preverjanje ekip prve pomoči Civilne zaščite in Rdečega križa, ki ga je organizirala Uprava za obrambo Slovenj Gradec v sodelovanju z Rdečim križem Slovenije - območne enote Radlje in občino Vuzenica. Sodelovalo je šest ekip, preverjanje pa je bilo izvedeno v obliki praktične vaje. Predpostavka je bila delovanje ekip prve pomoči ob nesreči z nevarno snovjo. Največ točk v preverjanju je zbrala ekipa iz Vuzenice (na posnetku), ki bo zastopala Koroško regijo na državnem preverjanju v mesecu oktobru v Kranju. Drugo mesto si je prislužila ekipa iz Dravograda, tretje mesto pa ekipa iz Slovenj Gradca.



# LB KOROŠKA BANKA

LB Koroška banka d.d.  
Slovenj Gradec  
Glavni trg 30  
tel. 0602- 49-111

Konkurenčna ponudba depozitov in kreditov Koroške banke od 1. 10. 1997 dalje:

vloge vloge na vpogled:	mesečna obrestna mera	letna obrestna mera
hranilne vloge, tekoči računi in žiro računi	0,08	1,00 %
1 mesečni depoziti	1,12	TOM + 3,80 %
3 mesečni depoziti	1,18	TOM + 4,50 %
6 mesečni depoziti	1,22	TOM + 5,00 %
12 mesečni depoziti	1,30	TOM + 6,00 %

posojila v gotovini	obrestna mera
z odplačilno dobo do 6 mesecev	TOM + 7,20 % letno
z odplačilno dobo nad 6 do 12 mesecev	TOM + 9,00 % letno
z odplačilno dobo nad 12 do 24 mesecev	TOM + 11,50 % letno
z odplačilno dobo nad 24 do 48 mesecev	TOM + 13,00 % letno
z odplačilno dobo nad 48 do 60 mesecev	TOM + 13,50 % letno

namenska posojila	obrestna mera
z odplačilno dobo do 6 mesecev	TOM + 7,20 % letno
z odplačilno dobo nad 6 do 12 mesecev	TOM + 9,00 % letno
z odplačilno dobo nad 12 do 60 mesecev	TOM + 11,50 % letno

nudimo tudi ugodna posojila za kmetijstvo in druge dejavnosti

Vse informacije o naši ponudbi boste prejeli preko celega dne in tudi ob sobotah v naših enotah v Slovenj Gradcu, na Ravnah na Koroškem, v Črni na Koroškem, v Mežici, na Prevaljah, v Dravogradu, na Muti, v Radljah ob Dravi, na Javorniku, v Podvelki in v Mislinji.



Vaša banka  
Koroška banka d.d.  
Slovenj Gradec

# KOROŠKI PLANINCI NA PESNIKU NAD RIBNICO

MIRKO TOVŠAK

Letošnje tradicionalno srečanje planincev iz koroške regije je bilo na planinski koči Pesnik, ki jo upravlja planinsko društvo Radlje. Na praznovanju, ki je bilo posvečeno med drugim tudi uradni otvoritvi prenovljenih prostorov te planinske postojanke na Pohorju, se je zbralo nekaj sto planincev iz vseh sosednjih planinskih društev. Predsednik Planinske zveze Slovenije g. Andrej Brvar je na svečanosti podelil tudi številna priznanja in odlikovanja najzaslužnejšim planincem in planinskim vodnikom. Prav tako je prejelo kar 29 novih planinskih vodnikov iz Koroške potrdila o preizkusu znanja ter iz-

kaznice. Še nobeno usposabljanje teh vodnikov ni privabilo toliko interesentov kot ravno letošnje. Vsi so tudi uspešno opravili vodniški izpit tako, da bo odslej v vseh društvih lažje organizirati dobro vodene in varne izlete v naše gore.

Predsednik meddruštvenega odbora za Koroško g. Mirko Mlakar je v svojem nagovoru posebej poudaril, da se je planinstvo v zadnjih letih močno razmahnilo in da bi morala država pokazati več poslušnosti za tako množično obliko rekreativne dejavnosti.

Srečanje se je končalo v sproščenem vzdušju v poznih večernih urah.



Planinci so na Pesnik prišli iz vseh koncev Koroške.



Predsedniki društev iz Koroške regije skupaj s predsednikom PZS.

## FOTO BODIČKA NIKAR HITREJE, KER JE PAČ OMEJITEV SILVO JAŠ

Ni namreč še minilo veliko časa od tistega slovesnega trenutka, ko so odprli prenovljeno cesto skozi Hudo Luknjo v soteski ob Paki. Številni vrli graditelji in projektanti pa so se glede mostov čez to reko nekoliko uštel. Najbrž niso predvidevali, ali pa so enostavno pozabili, da zna biti ta voda včasih še kako kruta in neusmiljena. To se je predvsem pokazalo pri zadnjih večjih padavinah. Kar krepko so se namreč poškodovali temelji enega mostov, tako da so se tudi na samem cestišču pokazale prve večje razpoke in ugreznine. In če ne upoštevaš omejitve, ki na znaku piše, te pošteno zaziblje. Poškodba na cestišču pa še kar naprej ostaja in čaka cestarje, da se je bodo lotili.



## SREČANJA GOBARJEV NA LEŠAH IN PRI SV. NEŽI MILENA CIGLER GREGORIN

Nekatere dobre stvari se zgodijo nepričakovano, tako na primer moje prijateljstvo z gobarji Mežiške doline. Povabljeni sem bila na sestaneke na Lešah in izkazalo se je, da so prav prijetna društva. Od letos naprej jo poživljamo tudi literati, ki skrbimo za zabavni del in tako sedaj literati gobarimo in gobarji pesnijo.

Vsa srečanja temeljijo na strokovnem delu, določanju posameznih gobjih primerkov (determinacija) in nato prav po taborniško kurjenju ognja ter kuhanju čarovne jedi, ki se sestoji iz užitnih primerkov (moje zaupanje v prekaljene gobarje je neomajno), po skupnem poskušanju "skuhanega" smo na vrsti pesniki in pisatelji in pevci in "začinimo jedila", da so bolj užitna.

Medtem ko smo na Lešah bili deležni, kljub suši v naravi, darila - polne bere majskih kolobarnic, pa nas je pri Sv. Neži na Koroškem Selovcu razveselil primerek velikega lovkarja, ki se latinsko imenuje anthurus archeri.

Nekaj podatkov o njem: mlad ima obliko okroglega jajca. Površna kožica je belkasta, z rožnatim odtenkom, nato se kožasta bela ovojnica na temenu predre in iz nje zraste 5 do 7 rogljev, podobnih polipovim lovkam. Sprva sta po dva roglja še spojena, na zunanji strani so lovke rožnate barve, na notranji pa škrlatno rdeče. Pozneje se ukrivijo navzven in goba je videti kakor roža s kratkim pecljem. Škrlatno rdeče tkivo lovkarja zgodaj razpade, postane črnika-sto in zdrazasto; ima zelo neprijeten vonj. Raste v vlažnih poletnih mesecih v svetlih listnatih gozdovih in travnikih. V nekaterih predelih Evrope je pogost, drugje pa ga ni. Je neužitna.

Med mikologi v našem društvu se posebej odlikujeta predsednik Rajko STROPNIK ter Štefan ERJAVC, ki je strokovni vodja društva in Rajka uspešno nadomešča.



# SEJEM V RADLJAH PRIVABIL ŠTEVILNE OBRTNIKE

JASMINA DETELA

V Radljah ob Dravi je v četrtek, 25. septembra odprl svoja vrata šesti sejem obrti in podjetništva Radlje 97, ki je trajal vse do nedelje 28. septembra. Sejem so tudi letos, kot že vrsto let doslej, spremljale številne obsejemske prireditve pod geslom "Podeželje, prihaja tvoj čas!" Med njimi velja še posebej omeniti okroglo mizo na temo aktualnih problemov obrti in podjetništva ter okroglo mizo o razvoju podeželja. V času sejma se je v kratkem kulturnem programu predstavilo 12 občin, v soboto pa sta se na mejnem prehodu Radlje srečali občini Radlje in Eibiswald. Več ekip iz obeh strani se je pomerilo v zabavnih igrah, zamgovalna ekipa občine Radlje pa si je prislužila prehodni pokal prijateljstva.

V tradicionalnem srečanju humoristov Vedrih Slovencev zbor so podelili dva smeška, domačinu Janku Golobu in satiru Evgenu Juriču.

Prireditve so dosegle svoj vrhunec v nedeljo, saj je na ta dan občina Radlje slavila svoj občinski praznik. Pričel se je s slavnostno mašo ob 9. uri. Ob 11. uri pa je bila slovesna seja občinskega sveta, na kateri so podelili občinska priznanja. Slavnostno sejo je po uvodnem govoru predsednika občinskega sveta Alojza Koširja in župana Hermana Tomaziča obogatil moški pevski zbor, nato pa je sledila podelitev občinskih priznanj. Nagrado občine Radlje sta prejela: Majda Sušek iz Vuhreda in Bojan Fekonja iz Radelj, ki se je v zadnjih letih uveljavil kot uspešen podjetnik. Podelili so tudi pet plaket: Martini Safran iz Dobrave, Tilčki in Pepiju Verdnik ter Francu Prazniku.

Nedelja je bila za občino poseben dan, saj so letos prvič po uvedbi lokalne samouprave praznovali svoj praznik, posvečen patronu Sv. Michaelu, katerega podoba krasi tudi občinski grb.

Zaključek praznovanja je soupadal z zaključkom šestega tradicionalnega sejma, na katerem je sodelovalo okoli 150 razstavljalcev, ogledalo pa si ga je okoli 18.000 obiskovalcev. Organizatorji pa pravijo, da je letošnji sejem prelomnica, saj je s prireditvami presegel svojo vsebino in zahteva razširitev osnovnega koncepta. Ivan Medved, PGTSO pravi, da je z uspehom sejma več kot zadovoljen, zahvalil pa se je tudi vsem sponzorjem, ki že vrsto let omogočajo, da je sejem iz leta v leto boljši.



Občine se predstavijo

Slavnostna povorka



PRGIŠČE



ZGODOVINE

6. OKTOBER 1944

V RAZBORU

ŠTEFKA MELANŠEK

Na ta dan zvečer sta prišli v Razbor Tomšičeva in Šercerjeva brigada. Nastanili sta se pri Pečolarju in pri Žuželu. Tu so se partizani počutili varne, ker so poznali kraj in dobre ljudi.

Premik brigad pa je zasledil sovražnik. Ponoči je Šercerjeva brigada odšla naprej v Javorje. Nemci so že zjutraj, na vse zgodaj začeli s topovi streljati na to območje. Močno nemško vojaštvo je iz vseh smeri obkloplilo borce Tomšičeve brigade, ki se je morala spopasti s trikrat močnejšim sovražnikom. Partizani so se borili z nadčloveškimi močmi. Pogum jim je dajal strah, da bi prišli živi v roke Nemcem. Celi dan so bili obklopljeni, branila jih je le gosta megla. Iskali so pot, kje bi se lahko prebili iz obroča. Proti večeru so z jurišem prebili obroč nemških vojakov na Farovškem vrhu in se nato umikali proti Prelovniku in Grubelniku do Vernerice in dalje na prostost. Domačini, Razborčani, so celo noč trepetali za njihova življenja. Pečolarjeva mati je med to akcijo skrila med vinske sode mater z dvema otrokoma, ki so po končani borbi odšli naprej. Razborčani menijo, da se lahko zahvalijo le gosti megli in hrabrim borcem, da ta dan ni bilo žrtev. V borbi pa je takrat pogorelo farovško poslopje in Lipševa domačija, kjer so razvaline še danes živa priča tega dogodka.



Torta za župana

Podelitev priznanj



# SREČANJE RODBINE GORENŠEK - ŠTRUČEVIH

ROK GORENŠEK

Skoraj 200 let je minilo od takrat, ko se je nekje blizu Celja na Štajerskem rodil Gašper Gorinšek, ki je postal kovač. Preselil se je na Koroško, kjer sta z ženo Nežo, roj. Petek, živela pri Mavrelu na Strojni. Imela sta štiri sinove. Med njimi je bil tudi Mihael. Rodil se je leta 1854, umrl pa je leta 1929. Leta 1883 se je poročil z Marjeto Pšeničnik, Požegovo na Strojni. Leta 1889 sta kupila Štručevo kmetijo na Brdinah. Tako sta postala prednika hotuljske veje Gorinškov. Hotuljci pa so že od nekdaj bili nekaj posebnega. Taki bodo tudi v bodoče ostali. Zato ni čudno, da se je v Kotljah spremenil tudi priimek rodbine iz Gorinšek v Gorenšek. Rodbina, se je po dolgih letih želja, 13. septembra 1997 končno le našla skupaj v tej lepi hotuljski, nad 800 let stari gostilni pri Dularju. Žal vsi, ki pripadajo tej veliki

hotuljski rodbini Gorenškov, iz tega ali drugega vzroka niso prišli. Nič ne stori, če niso prišli. Bodo pa naslednje leto zagotovo prišli! Vseh hotuljskih Gorenškov je sedaj 224. To pa je že kar lepa, impozantna številka. Zanimivo je, da je bil prvi znani prednik rodbine, ki je prišel s Štajerskega na Koroško, po imenu Gašper. Sedanjí njegov najmlajši naslednik oz. potomec se tudi imenuje Gašper. To je Svetneč Gašper v Podgori, prvorojenec Nataše Gorenšek in Jožeta Bricmana pri Svetnetu.

Ko sta se pred 108 leti pri Štruču na Brdinah naselila Mihael in Marjeta Gorenšek, je tam nastala velika družina sedmih fantov in enega dekleta. Fantje te velike družine so bili lepi, postavni in ambiciozni. Znali so braniti svojo čast in svoj revni stan. Stari, avtohtoni Hotuljci so prišleke

sumljivo gledali in jih le težko sprejemali medse. Fantje pa so ambiciozno in kljubovalno sklenili, da se bodo vsak zase priženili na kmetijo ali na hišo tako, da bodo z ženo pridobili tudi hišo in posestvo ter tako postali nekaj, da bodo enakovredni starim Hotuljcem, ki so jih zaničljivo imenovali "štručki povaljani". Kar so si zamislili, to so tudi dosegli, Valenti je postal Štruc, Alojz Volen, Ivan Okrogelnik, Anton Vužnik, Jože si je kupil zemljo in si zgradil hišo, Franc je postal Strajhar na Ravnah in uradnik, Marija pa je postala Krbevka na Brdinah. Le Nac je odšel skupaj s stroji propadle železarnice na Prevaljah v daljnji Donawitz v Avstrijo. Gorenški so tako prodrlí v vse pore hotuljskega življenja, v najbolj mogočne stare hotuljske družine. Hotuljci so imeli o Gorenških tudi

mnenje, da tisti od hotuljskega zvonika "dovta" ni kaj prida. Dobri so tisti od zvonika "grta", proti Gori. Tistih pa takrat še ni bilo. Ko pa so se tudi tam pojavili, je tisto opravičljivo in škodoželjno mnenje kar naenkrat postalo resnica.

Sedaj, ko smo slavili svoje prvo srečanje, v Kotljah ne poznajo več "štručkov povaljaní", pa tudi Gorenškov od zvonika "grta" in od zvonika "dovta" se resno ne jemlje več. Kako pa bi tudi, ko pa so sedaj Gorenški ne samo od zvonika "dovta in grta", ampak tudi od zvonika "vunta", "tota" in "vunsa". Tisti, ki živijo od zvonika "vunsa" proti Dularju so celo prav posrečeno sestavljeni od tistih "grta" in tistih od "dovta". Hotuljska veja Gorenškov je imela doslej 259 potomcev, živi jih 224, umrlo jih je že 35.

Gorenški so domoljubni. Izkazali so se leta 1918 v bojih za Koroško. Anton Gorenšek je pobiral podpise za Majniško deklaracijo. Pozneje je bil Malgajev prostovoljec v bojih za Koroško. Jože je bil tudi borec za Koroško in talec v avstrijskih zaporih v Celovcu. V drugi svetovni vojni so dali svoje življenje za svobodo slovenskega naroda: Štručeva Peter in Berti ter Kerbevov Anzi. Mnogo Gorenškov pa se je borilo v partizanih in je vojno preživelo. V vojni za osamosvojitve Slovenije pa so leta 1991 aktivno sodelovali: major Maksimilijan Gorenšek, Janez Gorenšek - Černjakov, Janez Gorenšek - sin Lužnikovega Anzana, Darko Gorenšek - sin Vlada Gorenška, Konrad Gorenšek - Okrogelski, Roman Gorenšek - Lužnikov, Štefan Gorenšek - Poldanov in Robi Serec. Poseben pozdrav velja najstarejšemu med hotuljskimi Gorenški Ivanu Gorenšku - Volenovemu Anzanu, rojenemu 1910 leta.

Hvala za udeležbo na prvem srečanju in nasvidenje na drugem srečanju 1998 leta.



## PRAZNOVALA STA

ROK GORENŠEK



**5. septembra 1997 sta v priljubljeni, nad 800 let stari gostilni Dular v Kotljah praznovala svoje srečanje z Abrahomom Vlado Gorenšek, direktor Kmetijsko gozdarske zadruge Prevalje in njegova žena Urška.** Vlado se je rodil 29. junija 1947, Urška pa 13. oktobra 1947. Oba izhajata iz preprostih, delavskih, slovenskih družin. Praznovala sta v krogu najbližjih sorodnikov, sosedov in prijateljev.




Spoznala in zaljubila sta se leta 1966, Urška se je preselila na Vladov dom. Vlado je pa v Mariboru študiral in leta 1972 diplomiral za inženirja agronomije. Se kot absolvent je nastopil službo na takratnem združenem posestvu Poljana. Prijel je za vsako delo, ročno, traktorsko in administrativno. Leta 1973 je služil vojsko v Bosni, v Sarajevu. Pri zaposlitvi so ga nekateri ovirali, najraje bi se ga bili znebili. Njegovo zaposlitev v zadrugi so pogojevali s pogojem,

da mora imeti svoj avto. Ker ni imel denarja, je odšel v Nemčijo, da bi zaslužil denar za nakup avtomobila. Najprej je bil v Wolfsburgu, nato pa v Schwarzwald. Delal je kot gozdni delavec. Šele potem so njegovi nasprotniki v zadrugi popustili.

Vlado in Urška sta se poročila 19. julija 1975. Sin Darko se je rodil še v času vroče ljubezni, 13. februarja 1968, hčerka Nataša pa po poroki 25. aprila 1977.

Vlado ima poleg čuta za poštenost in pravičnost tudi dobro lastnost, da vsako stvar, ki si jo zamisli, tudi izpelje in doseže. Direktor Kmetijske zadruge Prevalje je postal leta 1988. Njegova žena Urška je zelo dobra in pridna gospodinja. 27 let, do invalidske upokojitve je delala v Železarni Ravne. Materinska, polna ljubezni do moža in otrok, prijazna, dobra sosedja je, ljubiteljica živali.

Prijateljema Vladu in Urški želimo še mnogo zdravih in srečnih let življenja skupaj z njunimi dragimi.

RAZVEDRILLO	IZLOČANJE MLEKA, DOJENJE	KDOR SE UKVARJA Z ESTETIKO	21. ČRKA ABECEDE	NAUK O OKRASJU, OKRASJE	POPOLNO PRIBLIZVANJE DVEH PREDMETOV		SREČKO KOSOVEL	VRSTA PLEMENITIH JABOLK
V LETU KI JE, ŠE TRAJA							SIMON JENKO	
ANTON SOVRE			KONEC POLOTOKA			KOKOSCHKA OSKAR		
KUNTNER TONE			AFRIŠKI VELETOK			ISKANJE, ZASLEDOVANJE	DUŠIK	
ŽGANA GLINA			MOČNI GLASOVI PRI UDARJANJU				VRSTA VINSKE TRTE IN VINA	
NAJMANJŠI DELEC KEMIČNEGA ELEMENTA						MANUŠE ZEMLJIŠČE		
TRETJI NAJVEČJI OTOK V SREDOZEMLJU						RAVBAR ALOJZ		
SVETNIŠKA PODOBA							ANTON AŠKERC	
JOD		TINA TURNER				MANGAN		
AJDA KALAN		ŽIVLJENSKA TEKOČINA				DEL RASTLINE ZA RAZMNOŽEVANJE		
	ŠPORTNA IGRA Z ŽOGO		FLAVTISTKA GRAFENAUER			SILICIJ		ANTON TRSTENJAK
SEPTEMBER	KALJ		OPEKA MIHAEL			CEVAŠT PROSTOR POD POVRŠIEM		
								AVTOR: ANICA HUDERNIK

## ZA RAZVEDRILLO

Rešitev križanke iz VIHARNIKA št. 9/97; VODORAVNO: P, skromnost, Blaž, omamiti, sram, umit, sejem v Gornji, sova, oded, A, teist, trik, DN, IP, Boč, kile, LT, OA, JO, elita, Eros, brest, sito, IA, IKS, lovka, tik, kredit, JD, otep, se, ti, R, ena, ome, vid, tujke, Niš, Radgoni, PI, KS.; GESLO: KMETIJSKO ŽIVILSKI SEJEM V GORNJI RADGONI

## TEKMOVANJE GOZDARJEV V ČRNI SO OMOGOČILI

Čeprav je dogodek že nekoliko odmaknjen, saj je bilo tekmovanje gozdnih delavcev v Črni meseca avgusta, pa še vedno ni prepozno, da se zahvalimo vsem, ki so kakorkoli pomagali, da smo prireditve lahko pripravili.

Poleg GOZDNEGA GOSPODARSTVA SLOVENJ GRADEC so za tekmovanje prispevali:

ZAVAROVALNICA MARIBOR, pod-

ružnica za Koroško, Slovenj Gradec,

REGAL Šmartno,

PALOMA Prevalje,

LES Grubelnik Ribnica,

TIP Otiški vrh,

LIO Škofja Loka,

Predelava lesa CIGLER d.o.o. Šoštani,

Žagarstvo MAZEJ MARKO d.o.o.

Šoštani,

TUS MIKON Mislinja.

## EDEN IZMED NJEGOVIH MNOGIH KONJIČKOV SILVO JAŠ

Sploh ni kaj, tale, nadvse simpatični gospod, zrelih let Hubert NEMEC iz Mute zna biti nadvse zanimiv človek in še zlasti prijeten sogovornik.

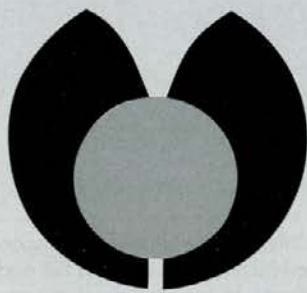
Včasih ustvarja prave, pravcate male čudeže. Poleg tega, da je že dolga desetletja gasilec v tistem najbolj pristnem in zlahtnem pomenu besede, se ukvarja še s kopico drugih stvari. No, ko smo omenili besedo gasilec, je prav, da omenim, da je pred kratkim dobil najvišje državno gasilsko priznanje - kipec Matevža Haceta.

Rad ima gasilce in gasilstvo in ni mu vseeno, kako se ohranja preteklost in pa hkrati gradi tudi prihodnost gasilstva.

Že od mladih nog pa so postali, njegova velika ljubezen motorji vseh vrst in oblik. Vzljubil jih je še posebej takrat, ko jih je razstavljal in sestavljal, ko je spoznaval njihovo "dušo". Takorekoč so mu zlezli pod kožo. Kdove kod in na kakšen način vse je iskal motorje, pa narezljivejše dele zanje. Zlasti tisti najbolj stari letniki imajo kar častljivo starost. Njemu, Hubertu pomenijo najbrž veliko, veliko več kot tistemu, ki samo gleda in opazuje. Njegov najstarejši motor, kot da ni čutili let, je HECKER iz leta 1939, pa potem TRIUF in še bi lahko naštevali. Na Hubertovih motorjih vse sijje: kromirani delovi, sama barva. Kar vsi po vrsti so temeljito obnovljeni in zato tudi njihovih let ni čutili. Kar pa je še posebej zanimivo, vsi po vrsti brezhibno delujejo.

Hubert se bo zagotovo še naprej trudil in vztrajal, da bo obnovil in sestavil še kakšen star motor, da ga bo pomladil na svoj značilen način, da bo imel še kakšnega v svoji zbirki. To mu seveda zaradi njegove vztrajnosti in preprostosti še kako privoščimo in želimo.





K Z H K Š

# KOROŠKA ZADRUŽNA HRANILNO KREDITNA SLUŽBA p.o.

SLOVENJ GRADEC, CELJSKA C. 7  
TELEFON: (0602) 42-341, 42-344,  
43-193  
TELEFAX: (0602) 43-301

## TOLAR NA TOLAR ZA RAZVOJ KMETIJSTVA

### OBRETNOSTNE MERE ZA HRANILNE VLOGE OD 1. SEPTEMBRA 1997 DALJE

Vloge	na mesec (31 dni)	na leto
Vloge na vpogled, tekoči in ŽR občanov (1%)	.08	1.00
Žiro računni društev (1%)	.08	1.00
Depoziti nad 31 do 61 dni (T+4%)	1.14	14.23
Depoziti nad 91 dni (T+4.5%) (D+4.5%)	1.18	14.78
Depoziti nad 181 dni (T+5%) (D+5%)	1.22	15.33
Depoziti nad 1 leto (T+6%) (D+6%)	1.30	16.43
Kratkoročna posojila za kmete člane zadrug (T+1.5)	2.00	26.31
Kratkoročna posojila za kmete nečlane zadrug (T+1.6)	2.08	27.41
Zakonska zamudna obrestna mera (letni T+1.8)		27.84

T je temeljna obrestna mera, ki jo za vsak mesec določi Banka Slovenije trenutno kot aritmetično povprečje indeksa rasti drobnoprodajnih cen za zadnjih 12 mesecev od 1. 5. 1997 dalje.

D je devizna klavzula, ki se izračuna kot razlika med srednjim tečajem Banke Slovenije za DEM na dan poteka vezave in na dan sklenitve vezave.

## ZLATA NALOŽBA

# Z VARNIMI KORAKI DO SVOJEGA ZAKLADA



ZAVAROVALNICA MARIBOR d.d.  
2507 MARIBOR,  
Cankarjeva 3,  
tel.: 062/224-111

brezplačna telefonska številka  
za naročanje zavarovalniškega zastopnika

**080 - 19 - 20**

preFOCUS



• 1911

+1997

**MIHAEL GERHOLD**

Na praznik male gospojnice je po hudi bolezni zatisnil svoje trudne oči naš dobri sosed, mož, oče, dedek, pradedek in prijatelj Mihael Gerhold iz Pernic nad Muto. Božja dekla ga je odpoklicala nekaj dni pred dopolnjenim 86 letom.

Mihael se je rodil v gajemniški družini pri Obramovi bajti 23. 9. 1911 na Pernicah. Zelja njegovih staršev je bila, da bi prišli na svoje in njegov oče je od Modrija kupil zaplato strme zemlje, zgradil skromno hišo, kjer se je reklo pri Modrijevi bajti. Sem so se preselili po prvi svetovni vojni. Tu je Mihael odraščal v družbi dveh bratov in sestre Micke svoje kratko in trdo otroštvo. Ker pri tej bajti ni bilo dovolj kruha za vso družino, si je moral že zgodaj služiti svoj kruh. Najprej je bil pastir, potem pa hlapec pri kmetih. Prijeti je moral za vsako delo. Najraje je fural, ker so ga konji dobro ubogali. Del svoje mladosti je okušal tudi v tujini ter se proti koncu vojne znašel med partizani. Po vojni se je srečno vrnil v svoj domači kraj.

Ker so ga ostareli starši namenili za naslednika te bajte, si je Mihael na Goriškem vrhu našel svojo življenjsko sopotnico Marijo, s katero sta si leta 1950 obljubila zakonsko zvestobo, ki je trajala polnih 47 let. V zakonski ljubezni sta podarila življenje štirim otrokom in jim privzgojila delovnost, poštenost ter druge dobre lastnosti. Starša sta bila srečna in ponosna, da sta se dva njuna otroka poročila na kmetijo, kjer dobro kmetujeta, kakor je tudi Mihael skrbno obdeloval vsak košček strme zemlje vse do pozne starosti.

Da se je družina tudi finančno lažje prebijala skozi življenje, je Mihael tesaril in izdeloval razno kmečko orodje. Vse to mu je dobro "ratalo" in kadar koli bomo to orodje prijeli v roke, se bomo spomnili nanj.

Ceprav sta na tihem upala, da ju bo kateri izmed otrok nasledil, sta ostala sama. Drugačni časi so mladim ponudili boljše pogoje za življenje drugje. V bajtici sta vztrajala, dokler jima niso opešale moči. Srečna sta bila, ko ju je k sebi k Arlu vzela hčerka Gelika, ki je z družino za njiju lepo skrbela skupaj z ostalimi otroki z družinami. V mislih pa sta bila veliko pri Modrijevi bajti, kjer so s teto Micko preživeli polnih 47 let ob doraščajočih otrocih.

Mihaela se bomo spominjali kot prijaznega in dobrega človeka, ki je vsakomur rad pomagal, kar je le mogel. Hvala ti dragi Miha za vse, kar si dobrega storil za svoje bližnje, za naš kraj, za nas vse.

Dovolim si v Mihaelovem in v svojem imenu iskreno zahvaliti vsem Arlovim, ostalim otrokom z družinami za vso skrb in nego v zadnjih trenutkih življenja. Hvala vsem, ki ste ga obsuli s cvetjem, mu poklonili sveče, ga pospremili na zadnji poti. Hvala godbi iz Mute ter g. župniku za lepo opravljen obred.

Njegov skromen lik nam bo ostal vedno v lepem spominu.

LUDVIK MORI



**V SPOMIN**

**ALOJZU KREMZERJU**

23. septembra 1997 je minilo 2 leti, ko nas je nenadoma zapustil Alojz Kremzer. Zahvala vsem, ki obiskujete njegov rani grob, prinašate cvetje in prižigate sveče v njegov spomin.

Zahvaljujejo se: žena Marija, hčerki in ostalo sorodstvo



• 1932  
+1997

### FLORJAN ČAS, P.D. KOTAL

V soboto, 6. septembra 1997 smo se na pokopališču v Kotljah poslednjič poslovili in po stari, lepi slovenski navadi vzeli zadnje slovo od Kotalovega očeta, Florjana Časa iz Vrh, ki nas po kratkotrajni in hudi bolezni zapustil in odšel tja, kjer ni več skrbi, trpljenja in bolečin.

Florijan se je rodil 3. maja 1932 pri Ardevu na Vrheh. V družini je bilo pet otrok. Pred vojno je moral že kot otrok služiti. Pri Dularju je bil štiri leta za pastirja. Izučil se je za kovača v Trbonjah. Potem se je zaposlil v kovačnici Zelezarne Ravne.

Spoznal je in se zaljubil v Volenovo Štefko, ki je bila tedaj stara nekaj čez 15 let in je gospodarila na Kotalovem. Leta 1957, ko je bila Štefka stara 17 let, sta se poročila, prevzela Kotalovo in zagospodarila. Tam je takrat bolj žalostno izgledalo. Krepko je bilo treba poprijeti in vse nanovo zgraditi: hišo, hlev, napeljati vodovod, elektriko, telefon, kupiti živino, stroje in orodje. Bilo je težko, toda poznala sta stari pregovor, ki pravi: "Deri ti mene, če ne bom jaz tebe!". Ništa se mu pustila; drla sta "grunt" tako dolgo, da jima je pričel dajati in vračati.

Štefka mu je v zakonu rodila 8 otrok. Takrat je Kotalovo hišo zadela prva nesreča: umrli sta dve hčerki, še kot otroka. Sicer pa sta bila z ženo posrečen par. Bili so srečna družina. Dobro so se razumeli med seboj in z vsemi sosedi.

Toda v življenju nismo nikoli samo srečni. Pogosto pridejo nezgode in težave. In kar je najhuje, nesreča nikoli ne pride ena sama, zmeraj jih pride več. Pred tremi leti in pol je zadela Kotalovo družino strašna nesreča. V gozdu pri poseku lesa se je smrtno ponesrečil najmlajši sin Peter in tako je kmetija ostala brez naslednika. Pa še ni bilo dovolj. Pred dvema letoma je hudo zbolel tudi oče in gospodar Florijan. Kljub bolezni sta letos s Štefko praznovala 40. letnico poroke. Bolezen pa ga je premagala in iztrgala ženi Štefki in celi Kotalovi ožji in širši družini.

Pogrešali ga bomo, najbolj pa žena Štefka, ki je sedaj čisto sama, nemočna, ostala na Kotalovem domu.

Florijan pa je pustil za sabo veliko lepega, kar bo ostalo v njegovih naj-dražjih.

ROK GORENŠEK



Zaman je bil tvoj boj,  
zaman vsi dnevi tvojega trpljenja,  
bolezen je bila močnejša  
od življenja.

### ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očima in brata

#### PONGRACA VIVODA iz Gornjega Doliča

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti, mu darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše. Hvala vsem sosedom, posebno pa še Anici Vivod, ki so nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih.

Hvala zdravnikom in strežnemu osebju internega in urološkega oddelka slovenjegraške bolnišnice, dr. Tilki Prevolnik za večletno zdravljenje ter patronažni sestri za obiske na domu.

Hvala moškemu pevskemu zboru iz Velenja ter cerkvenim pevcem iz Doliča za zapete žalostinke, govorniku za izrečene besede slovesa ter g. župniku Mirku Horvatu za pogrebni obred.

Žalujoci: žena Ivanka z Miranom in Janijem, sestre: Tilka, Franciška in Lojzka ter ostali sorodniki.



### V SPOMIN

Minilo je leto dni, odkar je preminil dragi mož, oče in dedek

#### ANDREJ ŠERTEL

Z žalostjo se ga spominjamo: žena Ema, hči Ana in Tatjana z družino.

#### ZEMLJA DREVESU

Prodiraj vame z usti korenin,  
oživljaj tisočletja mrtvo plast,  
ponujam ti pradavnih usedlin,  
da v soncu spremeniš jih v živo rast.

Med nama so vezi iz tisočletij,  
iz vekovečnih sil vre skrivna sla  
življenja in vseh radosti spočetij,  
brstenja in rasti v zenit neba.

Zajemaj iz mene moč in jo sesaj,  
naj srčna korenina v me prodre  
- jaz dajem vse in vzamem vse nazaj,  
kar jemlje kdo iz mene - ko umre.

ANDREJ ŠERTEL



• 1919  
+1997

### FRANČIŠKA SLEMENŠEK

So ljudje, četudi neopazni, ki zaznamujejo življenje v kraju, v okviru družine, prijateljev in znancev s svojim prijetnim značajem; s skromnostjo, delovnostjo, čutom za lepoto, prijaznostjo...

Frančiška Slemenšek se je rodila marca 1919 na kmetiji Robnik v Javorju, materi Mariji in očetu Alojzu Razbornik. Na srednje veliki kmetiji je bila najstarejša od petih hčera.

Težko življenje odrasčajočih deklet v predvojnem in je v vojnem času postalo še bolj težko zaradi smrti očeta takoj po vojni.

V letu 1951 se je poročila z Martinom Slemenškom in plod njune ljubezni je bil sin Marjan. Gradila sta nov dom na Lampreču. Kmalu ji je krutost življenja odvzela moža in sama je s triletnim sinom in s pomočjo sorodnikov nadaljevala z gradnjo doma.

Koliko odrekanja, dela, volje premore mati, ki ima pred seboj cilj, da vzgoji in izšola sina ter da mu zgradi lep, topel in varen dom.

Kljub vsem tegobam in nesrečam ji nikoli ni zmanjkalo življenjskega optimizma. V težkih trenutkih je znala prisluhniti, tolažiti in opogumljati družinske člane, sorodnike, sosede ali sodelavce pri Gozdarstvu Crna.

Francka, hvala Vam za vse, kar ste dobrega storili za družino, sosede, prijatelje in znance, s svojimi rožami in urejenim vrtom pa za kraj.

Naj vam bo lahka koroška zemlja, ki Vam je prinesla toliko gorja, pa tudi lepih trenutkov.

JANEZ ŠVAB

# ELIZABETA PANZI IN NJEN MLIN

JASMINA DETELA

**Če vas bo pot kdaj vodila mimo Mute in Bistriškega jarka, se nikar ne pozabite ustaviti pri Lipnikovem mlinu, kot mu pravijo domačini. Mlin namreč krasi prekrasno pokrajino že okoli 200 let.**

Lizika, kot ji pravijo tisti, ki jo poznajo, namreč pravi, da točnega časa nastanka tudi sama ne pozna. Je še iz časa njenega pradedca.

Lizika se je rodila oktobra 1920 v Avstriji na mamini kmetiji, kjer še vedno živi njen brat. Edini. Od štirih otrok je enega brata vzela vojska, sestro pa bolezen. V Slovenijo, na očetovo kmetijo je prišla čisto po naključju - delat. Ker zaradi takratnega režima ni dobila povratne vize, je ostala tukaj.

"Težko je bilo takrat. Stara sem bila komaj 22 let, zaljubljena v Slovenca, ki je ostal v Avstriji. Oče tesar je bil večino dneva odsoten, midve s staro mamo pa sva orali, kosili, pleli... Bila sem tudi mlinarka in včasih sem po cele noči mlela. Ležala sem na zemlji, saj se je tam najbolje slišalo, kdaj je mlin prazen."

Po sedmih letih se je iz Avstrije vrnil tudi njen fant Roman. "Mesec orožnih vaj, pa je bil rešen vojske", se spominja Lizika. "Dolgih je bilo teh sedem let, predolgih. A ljubezen je ljubezen. Zvest moraš biti, pa če greš skozi ogenj. Saj sem večkrat šla na "švarc" čez mejo k njemu na obisk, pa po obleke.

Danes lahko to povem, me ne bodo zaprli", mi na tihem zaupa z resnim obrazom.

Leta 1953 sta se končno vzela ter zaživela skupaj. V zakonu se jima ni rodil noben otrok, zato sta 6. novembra 1960 (Lizika se je spomnila natančnega datuma) posvojila Lotko. "Čisto majčkena je bila, ko sva jo dobila, malo čez dva kilograma je tehtala, ko sva jo nesla iz bolnišnice. Kot otrok je bila vedno bolehná. V šoli ji je šlo slabo, saj je na eno uho gluha. Drugače pa je pridna za delo. Pomaga povsod: na njivi, v štali in pridnega moža ima, pa dva čudovita sinova."

Mladih dni se spominja samo po delu. "Delati smo morali. To je bilo naše veselje in prosti čas. V šolo pa sem rada hodila. V osmih letih sem imela samo dve dvojki, a kaj, ko mama ni imela denarja za nadaljni študij.

Delo in spet delo. Tudi smreke sem hodila z očetom žagat. Dokler si mlad, imaš še nekaj moči. Najbolj žalostna sem bila, ko sem ostala sama, ko je vse padlo name. V sedmih letih sem pokopala oba starša in



Mlinsko kolo

Avtorica obeh fotografij: J. DETELA

Elizabeta s posvojenko



moža. Kmetija leži na zelo strmem področju, težko je bilo orati in kositi. Dolga leta sem sama gospodarila, 30 kubikov sečne vsako leto je bil ves denar, ki sem ga imela. K sreči je Lotka dobila službo na Hmezadu, tako da sva si malo opomogli, uredili elektriko, telefon..."

Ko sem omenila mlin, so se ji v očeh prižgale iskrice. Rada govori o njem. V začetku je imel pogon na dve kolesi, danes samo še na eno. Nedavno tega so zabetonirali nov zid, letos so obnovili streho, zamenjave pa je potrebno tudi kolo.

Lizika pravi, da se v njem še danes melje žito. Pravzaprav je edini delujoči mlin v bivši občini Radlje, ki še vedno melje na mlinske kamne. Okoli tona moke pridelajo pri Panziju vsako leto za svojo rabo. Meljejo tudi sosedi, znanci...

Mlin je Panzijem vedno veliko pomenil. Nemalokrat se je zgodilo, da si je Lizika na hrbet naložila vrečo žita in jo peš nesla v mlin zamlet...

70 let je bila stara, ko je prvič videla morje. Sedaj, v jeseni svoje mladosti gre včasih na izlet z upokojenci. Dobiva malo kmečko pokojnino, s katero si v jeseni svojega življenja prvič privoščiti tudi drobne radosti. "Ko sem prvič videla morje, samo veliko vodo, si nisem upala blizu. Kaj šele v čoln. Do takrat sem poznala samo Bistrico." Sedeminsedemdeset let bo dopolnila letos, pa se kljub vsemu dobro drži. Kot pravi, lahko le še "šraja" okoli vogalov, delati več ne more. Pa tudi na miru ne zna biti, zato je včasih sitna, mi pove z nasmehom. Pa ji ne verjamem preveč, saj je njena postelja snažno postлана, v kuhinji pamita posoda, tla so sveže pometena... Prav z občudovanjem gledam to ženico gubavega obraza in žuljavih dlani, ki še nikoli ni bila v bolnišnici. "To pa zato", mi pove, "ker sem vedno čisto preprosto živela.

Včasih smo bolj "bogo" kuhali. Jedli smo žgance in prežgano juho. Ker je večkrat primanjkovalo mleka, smo žgance jedli kar z moštom ali prežganko. meso smo jedli samo za veliko noč.

Še danes kuham po domače, a kaj ko mladi ne jedo radi. Meso, pomfri in sladkarije imajo najraje. Meni pa to ne paše. Vsako jutro spijem skodelico kave z mlekom, pa kruh si nalomim..."

Ni stvari, ki je ta Lizika ne bi znala. Nobeno delo ji nikoli ni smrdelo, tudi sekira je večkrat vzela v roke, pa v gozdu po drva. Z rožami ji ni bilo postlano nikoli, pa je kljub vsemu ohranila veselje in voljo do življenja. Kaj bi si želeli več?

# KURIJEV MLIN

PAVEL JERIČEK

**Pod obronki Pohorja, le streljaj od Vuzenice, v idilični vasi ci Dravče, stoji Kurijev mlin! Je edini še delujoči mlin daleč naokoli, zato zgodovinarji in kulturniki, ne pozabite nanj! Lepo ga je opisal lastnikov najstarejši sin, Kurijev Franček, tretješolec osnovne šole Vuzenica.**

# NAŠ MLIN

FRANČEK

Mi imamo mlin na vodo. Star je približno 150 let. Imenuje se Kurijev mlin, po ganja pa ga Vržovski potoček.

Vidimo ga s ceste, ki pelje skozi Dravče na Šentjanž. Je edini mlin, ki ga še po ganja veliko vodno kolo. Zato smo tudi ponosni nanj, saj je že pravi zgodovinski in kulturni spomenik.

V mlinu dela ata sam. Melje vse vrste žita. Tudi sosedi nas prosijo, da smejo zase zamleti. Oče mi je povedal, da je mlin narejen iz različnih vrst lesa, največ je smreke, nekaj je macesna, bora in hrasta. Pred leti je streha razpadla, zato smo ga prekrili z opeko.

Ljudje, ki hodijo mimo, si ga ogledujejo in tudi občudujejo.

## JAŽEV MLIN

V Šentilju pod Turjakom,  
tam ob Mislinji bistri,  
stal je mogočni mlin nekoč.  
V olje je stiskalo kamenje,  
kolesa vodne sile so vrtele v noč.

Mlin ti čudežni bil si moj,  
nas otrok vseh bil si kakor bog.  
Ko smo zjutraj v šolo se podali,  
kar v vrsti smo ob tebi stali,  
da dobili slastne bi potice, smo čakali.

Dobrosrčen mlinar je poznal vse  
naše želje,  
s poticami nam vsem postreže,  
še oči naše se smejijo,  
ko ročice drobne potice držijo.

Okrogli hlebčki makovih potic,  
al' slastno dišečih buč,  
nasitili so lačne nam želodčke,  
to mlet je Jažev mlin nekoč.

Kje zdaj si mlin, kliče mi spomin.  
V noč poletno dehti jasmín,  
ob njem Mislinja dalje žubori,  
na mlinarja spomin v naših srcih še živi.

BERTA RUPČIČ

*Kurijev mlin pozimi in poleti*





**GOZDNO  
GOSPODARSTVO  
SLOVENJ GRADEC**

T R G O V I N A

**LES**

R A D L J E O B D R A V I

Specializirana trgovina  
za oskrbo gozdarstva  
Koroška cesta 68, (Dvorec) Radlje  
telefon: 0602/71 421, faks: 0602/71 239

rokavice - gumi	590,00 SIT
rokavice - gozdarske	1.280,00 SIT
obleka gozdarska	13.680,00 SIT
škornji gumi s filcem	2.490,00 SIT
čevlji gozdarski	18.395,00 SIT
čevlji gozdarski lažji	13.400,00 SIT

drsnik komplet	1.350,00 SIT
meter gozdarski 15m	5.800,00 SIT
veriga vlečna 2 m	3.180,00 SIT
vrv jeklena Ø 10 mm	320,00 SIT
vrv jeklena Ø 12 mm	410,00 SIT
zagozda	980,00 SIT

svečka	350,00 SIT
meč Oregon	4.250,00 SIT
veriga 28 Z	2.090,00 SIT
veriga 32 Z	2.390,00 SIT
pila Ø 4,8 mm	200,00 SIT

motorna žaga	
JONSERED 2054	84.490,00 SIT
motorna žaga	
JONSERED 570	96.696,00 SIT
motorna žaga	
HUSQVARNA 254 xp	97.260,00 SIT
motorna žaga	
HUSQVARNA 268	88.620,00 SIT
olja za mešanico	980,00 SIT
olja za verigo (4l)	1.100,00 SIT



Smo pooblaščen prodajalec in serviser  
motornih žag JONSERED  
in motornih žag, kos in kosilnic HUSQVARNA.  
**Plačilo na obroke, oziroma kompeznacija z lesom**



**371XP**

107.140,00 SIT

**254XP/XPG**

97.260,00 SIT